

Warszawa, dnia 8 lutego 2024 r.

Poz. 162

PROTOKÓŁ

**w sprawie wyeliminowania nielegalnego obrotu wyrobami tytoniowymi
do Ramowej Konwencji Światowej Organizacji Zdrowia o Ograniczeniu Użycia Tytoniu,
sporządzonej w Genewie dnia 21 maja 2003 r.,**

sporządzony w Seulu dnia 12 listopada 2012 r.

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej

PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

podaje do powszechnej wiadomości:

Dnia 12 listopada 2012 roku w Seulu został sporządzony Protokół w sprawie wyeliminowania nielegalnego obrotu wyrobami tytoniowymi do Ramowej Konwencji Światowej Organizacji Zdrowia o Ograniczeniu Użycia Tytoniu, sporządzonej w Genewie dnia 21 maja 2003 roku.

Przekład

**PROTOKÓŁ W SPRAWIE WYELIMINOWANIA NIELEGALNEGO OBROTU
WYROBAMI TYTONIOWYMI**

Preambuła

Strony niniejszego Protokołu,

uwzględniając fakt, iż w dniu 21 maja 2003 r. pięćdziesiąte szóste Światowe Zgromadzenie Zdrowia w drodze konsensusu przyjęło Ramową Konwencję WHO o ograniczeniu użycia tytoniu, która weszła w życie z dniem 27 lutego 2005 r.;

uznając, że Ramowa Konwencja WHO o ograniczeniu użycia tytoniu jest jednym z najszybciej uchwalonych traktatów Organizacji Narodów Zjednoczonych oraz zasadniczym narzędziem osiągnięcia celów Światowej Organizacji Zdrowia;

przywołując Preambułę do Konstytucji Światowej Organizacji Zdrowia, która stanowi, że dostęp do możliwie najwyższych standardów zdrowia jest podstawowym prawem każdego człowieka bez względu na rasę, wyznanie, przekonania polityczne, czy status społeczny;

ustaliwszy, że prawo do ochrony zdrowia publicznego należy traktować priorytetowo;

zaniepokojone faktem, że nielegalny handel wyrobami tytoniowymi sprzyja szerzeniu się epidemii tytoniowej będącej problemem ogólnoswiatowym o poważnych konsekwencjach dla zdrowia, która wymaga skutecznej, właściwej i kompleksowej reakcji na szczeblu krajowym i międzynarodowym;

uznając ponadto, że nielegalny handel wyrobami tytoniowymi osłabia środki cenowe i podatkowe służące kontroli rynku wyrobów tytoniowych, a tym samym zwiększa dostępność i przystępność takich wyrobów;

zaniepokojone szkodliwymi skutkami, jakie większa dostępność i przystępność nielegalnych wyrobów tytoniowych wywiera na zdrowie publiczne i dobrostan przede wszystkim ludzi młodych, ubogich i innych grup szczególnie wrażliwych;

zaniepokojone nieproporcjonalnymi gospodarczymi i społecznymi następstwami nielegalnego handlu wyrobami tytoniowymi dla krajów rozwijających się i krajów będących w okresie transformacji;

świadome konieczności wypracowania potencjału naukowego, technicznego i instytucjonalnego w zakresie planowania i wdrażania właściwych krajowych, regionalnych i międzynarodowych środków eliminowania wszelkich form nielegalnego handlu wyrobami tytoniowymi;

uznając fakt, że dostęp do zasobów i odpowiednich technologii ma ogromne znaczenie dla poszerzenia możliwości Stron, zwłaszcza krajów rozwijających się oraz krajów będących w okresie transformacji, w zakresie wyeliminowania wszelkich form nielegalnego handlu wyrobami tytoniowymi;

uznając również fakt, że mimo iż wolne obszary celne ustanowiono w celu uproszczenia legalnej wymiany handlowej, wykorzystano je do globalizacji nielegalnego handlu wyrobami tytoniowymi, zarówno nielegalnego tranzytu wyrobów z przemytu, jak i wytwarzania nielegalnych wyrobów tytoniowych;

uznając również, że nielegalny handel wyrobami tytoniowymi szkodzi gospodarkom Stron oraz wywiera negatywny wpływ na ich stabilność i bezpieczeństwo;

świadome też, że nielegalny handel wyrobami tytoniowymi przynosi zyski finansowe wykorzystywane do finansowania międzynarodowej działalności przestępczej, co jest sprzeczne z celami polityki rządowej;

uznając, że nielegalny handel wyrobami tytoniowymi opóźnia osiągnięcie celów zdrowotnych, nakłada na system ochrony zdrowia dodatkowe obciążenia i powoduje uszczuplenie dochodów gospodarek Stron;

mając na uwadze art. 5 ust. 3 Ramowej Konwencji WHO o ograniczeniu użycia tytoniu, w których Strony zgadzają się, że dzięki opracowaniu i wdrożeniu strategii dotyczących zdrowia publicznego w zakresie kontrolowania wyrobów tytoniowych, Strony podejmą zgodne z przepisami prawa krajowego działania na rzecz zabezpieczenia tych strategii politycznych przed interesami handlowymi i innymi interesami przemysłu tytoniowego;

podkreślając konieczność zachowania czujności wobec faktu, że działania podejmowane przez przedstawicieli przemysłu tytoniowego umniejszają bądź podważają strategie polityczne na rzecz zwalczania nielegalnego handlu wyrobami tytoniowymi oraz konieczność uzyskiwania informacji o działaniach przemysłu tytoniowego, które są szkodliwe dla strategii politycznych służących zwalczaniu nielegalnego handlu wyrobami tytoniowymi;

mając na uwadze postanowienia art. 6 ust. 2 Ramowej Konwencji WHO o ograniczeniu użycia tytoniu, które zachęcają Strony do zakazywania bądź, stosownie do sytuacji, ograniczania sprzedaży lub przywozu bezcłowych i bezakcyzowych wyrobów tytoniowych przez międzynarodowych podróżnych;

uznając ponadto, że tytoń i wyroby tytoniowe trafiają do kanału nielegalnego handlu poprzez tranzyt i przeladunek międzynarodowy;

uwzględniając, że skuteczne działania na rzecz zapobiegania i zwalczania nielegalnego handlu wyrobami tytoniowymi wymagają kompleksowego podejścia międzynarodowego oraz ścisłej współpracy w zakresie wszystkich aspektów nielegalnego handlu, w tym stosownie do sytuacji, nielegalnego handlu tytoniem, wyrobami tytoniowymi i urządzeniami do ich wytwarzania;

przywołując i podkreślając znaczenie innych istotnych umów międzynarodowych, np. Konwencji ONZ przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej, Konwencji przeciwko korupcji i Konwencji o zwalczaniu nielegalnego obrotu środkami odurzającymi i substancjami psychotropowymi oraz zobowiązanie Stron tych Konwencji do stosowania, odpowiednio do sytuacji, właściwych ich postanowień do nielegalnego handlu tytoniem, wyrobami tytoniowymi i urządzeniami do ich wytwarzania oraz *zachęcając* Strony, które nie są jeszcze Stronami tych umów, do rozważenia możliwości przystąpienia do nich;

uznając potrzebę nawiązania szerszej współpracy z Sekretariatem Ramowej Konwencji WHO o ograniczeniu użycia tytoniu oraz Biurem Narodów Zjednoczonych ds. Narkotyków i Przestępczości, Światową Organizacją Celną i, stosownie do sytuacji, innymi organami;

przywołując postanowienia art. 15 Ramowej Konwencji WHO o ograniczeniu użycia tytoniu, w których Strony uznają m.in., że wyeliminowanie wszystkich form nielegalnego handlu wyrobami tytoniowymi, w tym przemytu i nielegalnego wytwarzania, jest zasadniczym elementem ograniczania użycia tytoniu;

uznając, że celem niniejszego Protokołu nie jest odniesienie się do zagadnień dotyczących praw własności intelektualnej; oraz

wyrażając przekonanie, że Protokół uzupełniający Ramową Konwencję WHO o ograniczeniu użycia tytoniu to ważny, skuteczny środek przeciwdziałania nielegalnemu handlowi wyrobami tytoniowymi i jego poważnym konsekwencjom,

niniejszym uzgadniają, co następuje:

CZĘŚĆ I: WPROWADZENIE

Artykuł 1

Stosowane terminy

1. „Pośrednictwo” oznacza pełnienie roli przedstawiciela podczas negocjowania umów, zakupów lub sprzedaży w zamian za honorarium lub prowizję.
2. „Papieros” oznacza zrolowany tytoń przeznaczony do palenia, owinięty w papierową bibułkę. Z definicji tej wyklucza się wyroby regionalne, takie jak papierosy „bidi”, „ang hoon” lub inne tego typu produkty, które można zawijać w bibułkę lub liście. Do celów art. 8, wyrażenie „papieros” obejmuje również tytoń cięty do „samodzielnego skręcania” przeznaczony do wyrobu papierosów.
3. „Konfiskata”, przez którą stosownie do sytuacji rozumie się również przepadek, oznacza trwałe pozbawienie własności na mocy orzeczenia sądu lub innego właściwego organu.
4. „Przesyłka niejawnie nadzorowana” oznacza technikę umożliwiającą przemieszczenie nielegalnych lub podejrzanych przesyłek przez lub na terytorium przynajmniej jednego państwa za zgodą i pod kontrolą właściwych organów w celu przeprowadzenia postępowania sprawdzającego dotyczące przestępstwa lub wykroczenia oraz ustalenia osób zaangażowanych w popełnienie przestępstwa lub wykroczenia.
5. „Wolny obszar celny” oznacza część terytorium Strony, na której wszelkie wprowadzane towary są ogólnie postrzegane jako znajdujące się poza obszarem celnym, w odniesieniu do należności celnych przywozowych i podatków.
6. „Nielegalny handel” oznacza wszelkie praktyki lub czyny zabronione przepisami prawa dotyczące wytwarzania, wysyłki, przyjmowania, posiadania, dystrybucji, sprzedaży bądź zakupu, w tym wszelkie praktyki bądź czyny zmierzające do umożliwienia tych czynności.
7. „Licencja” oznacza pozwolenie wydane przez właściwy organ po otrzymaniu wymaganego wniosku lub innych dokumentów.
8. a) „Urządzenia do wytwarzania” oznaczają urządzenia przeznaczone lub dostosowane do wykorzystania wyłącznie w celach wytworzenia wyrobów tytoniowych i stanowiące integralną część procesu produkcji¹.
b) „Dowolna ich część” - w kontekście urządzeń do wytwarzania wyrobów tytoniowych - oznacza dowolną, możliwą do zidentyfikowania część charakterystyczną dla urządzeń wykorzystywanych do wytwarzania wyrobów tytoniowych.
9. „Strona” oznacza, o ile kontekst nie stanowi inaczej, Stronę niniejszego Protokołu.
10. „Dane osobowe” oznaczają wszelkie informacje dotyczące zidentyfikowanej lub możliwej do zidentyfikowania osoby fizycznej.
11. „Regionalna organizacja integracji gospodarczej” oznacza organizację złożoną z kilku suwerennych państw, której państwa członkowskie przekazały kompetencje w odniesieniu do szeregu zagadnień, w tym upoważnienie do podejmowania decyzji wiążących dla tych państw w zakresie dotyczących ich kwestii².

¹ W tym celu i w stosownych przypadkach Strony mogą umieścić odniesienie do Zharmonizowanego Systemu Oznaczania i Kodowania Towarów Światowej Organizacji Celnej.

² Stosownie do sytuacji narodowe lub krajowe organizacje integracji gospodarczej mają znaczenie równorzędne, jak organizacje regionalne.

12. „Łańcuch dostaw” obejmuje wyroby tytoniowe i urządzenia do ich wytwarzania, a także przywóz i wywóz wyrobów tytoniowych i urządzeń do ich wytwarzania; a w stosownych przypadkach i według uznania Strony może być rozszerzony na jedną z następujących działalności lub większą ich liczbę:

- a) handel detaliczny wyrobami tytoniowymi;
- b) uprawianie tytoniu, z wyjątkiem tradycyjnych plantatorów, rolników i producentów prowadzących działalność na małą skalę;
- c) transport handlowych ilości wyrobów tytoniowych lub urządzeń do ich wytwarzania; oraz
- d) prowadzenie sprzedaży hurtowej, pośredniczenie, składowanie lub dystrybucja tytoniu i wyrobów tytoniowych lub urządzeń do ich wytwarzania.

13. „Wyroby tytoniowe” oznacza wyroby w całości lub w części wykonane z liści tytoniu wykorzystywanego jako surowiec i przeznaczone do palenia, ssania, żucia lub wciągania.

14. „Śledzenie ruchu i pochodzenia” oznacza systematyczne monitorowanie i odtwarzanie przez właściwe organy lub inne podmioty działające w ich imieniu trasy lub ruchu towarów w łańcuchu dostaw zgodnie z art. 8.

Artykuł 2

Powiązanie między niniejszym Protokołem a innymi umowami i instrumentami prawnymi

1. Postanowienia Ramowej Konwencji WHO o ograniczeniu użycia tytoniu, które mają zastosowanie do jej protokołów, mają zastosowanie do niniejszego Protokołu.
2. Strony, które przystąpiły do umów z rodzaju wymienionych w art. 2 Ramowej Konwencji WHO o ograniczeniu użycia tytoniu, informują o takich umowach Posiedzenie Stron za pośrednictwem Sekretariatu Konwencji.
3. Żadne z postanowień ujętych w niniejszym Protokole nie wpływa na prawa i zobowiązania jakiegokolwiek Strony wynikające z innej konwencji międzynarodowej, traktatu lub umowy międzynarodowej wiążących tę Stronę i uznawanych za bardziej sprzyjające wyeliminowaniu nielegalnego handlu wyrobami tytoniowymi.
4. Stosownie do sytuacji, żadne z postanowień niniejszego Protokołu nie wpływa na pozostałe prawa, zobowiązania i odpowiedzialność Stron wynikające z przepisów prawa międzynarodowego, w tym Konwencji Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej.

Artykuł 3

Cel

Celem niniejszego Protokołu jest wyeliminowanie wszelkich form nielegalnego handlu wyrobami tytoniowymi zgodnie z ustaleniami art. 15 Ramowej Konwencji WHO o ograniczeniu użycia tytoniu.

CZĘŚĆ II: ZOBOWIĄZANIA OGÓLNE

Artykuł 4

Zobowiązania ogólne

1. Oprócz postanowień art. 5 Ramowej Konwencji WHO o ograniczeniu użycia tytoniu, Strony:

- a) ustanawiają i wdrażają skuteczne środki kontroli lub regulacji łańcucha dostaw towarów objętych niniejszym Protokołem w celu zapobiegania nielegalnemu handlowi tymi wyrobami oraz powstrzymywania, wykrywania, ścigania i karania go, a także współpracują ze sobą w tym zakresie;
- b) podejmują wszelkie niezbędne działania zgodne z przepisami ich prawa krajowego mające na celu zwiększenie skuteczności właściwych dla nich organów i służb, w tym służb celnych i policji, odpowiedzialnych za zapobieganie wszelkim formom nielegalnego handlu towarami objętymi niniejszym Protokołem oraz ich powstrzymywanie, wykrywanie, dochodzenie, ściganie i eliminowanie;
- c) wdrażają skuteczne środki ułatwiające lub umożliwiające uzyskanie pomocy technicznej i wsparcia finansowego, budowanie zdolności i nawiązywanie współpracy międzynarodowej, aby osiągnąć cele niniejszego Protokołu oraz zagwarantować właściwym organom dostępność informacji oraz bezpieczną wymianę informacji określonych w niniejszym Protokole;
- d) ściśle współpracują ze sobą zgodnie z przepisami krajowych systemów prawnych i administracyjnych na rzecz zwiększenia efektywności działań służących ściganiu czynów zabronionych, w tym przestępstw określonych w art. 14 niniejszego Protokołu;
- e) współpracują i, stosownie do sytuacji, kontaktują się z właściwymi regionalnymi i międzynarodowymi organizacjami międzyrządowymi w celu bezpiecznej³ wymiany informacji określonych w niniejszym Protokole i wsparcia skutecznego wdrażania postanowień niniejszego Protokołu oraz
- f) w granicach dostępnych im środków i zasobów współpracują w celu uruchomienia zasobów finansowych na rzecz efektywnego wdrażania niniejszego Protokołu poprzez dwustronne i wielostronne mechanizmy finansowania.

2. Wykonując zobowiązania wynikające z niniejszego Protokołu, Strony stosują maksymalną przejrzystość wszelkich powiązań między nimi a przedstawicielami przemysłu tytoniowego.

Artykuł 5

Ochrona danych osobowych

Wykonując postanowienia niniejszego Protokołu, Strony chronią dane osobowe osób bez względu na ich narodowość czy miejsce zamieszkania z zastrzeżeniem przepisów prawa krajowego, uwzględniając międzynarodowe standardy ochrony danych osobowych.

CZEŚĆ III: KONTROLA ŁAŃCUCHA DOSTAW

Artykuł 6

Licencja, równorzędny system zgód lub nadzoru

1. Aby osiągnąć cele Ramowej Konwencji WHO o ograniczeniu użycia tytoniu oraz wyeliminować nielegalny handel wyrobami tytoniowymi i urządzeniami do ich wytwarzania, każda ze Stron

³ Bezpieczna wymiana informacji między dwiema stronami jest chroniona przed przejęciem i manipulowaniem (fałszowaniem). Oznacza to, że strona trzecia nie może odczytać ani modyfikować informacji wymienianych między dwoma stronami.

zakazuje osobom fizycznym i prawnym wymienionych poniżej czynności, chyba że dana osoba fizyczna lub prawna posiada licencję lub równorzędną zgodę (zwaną dalej „licencją”) lub wdrożyła system kontroli zatwierdzony przez właściwy organ zgodnie z przepisami prawa krajowego:

- a) produkcji wyrobów tytoniowych i urządzeń do ich wytwarzania; oraz
- b) przywozu i wywozu wyrobów tytoniowych i urządzeń do ich wytwarzania.

2. Każda ze Stron dąży do przyznania jakiegokolwiek osobie fizycznej lub prawnej prowadzącej wymienione poniżej działania licencji, w uzasadnionym zakresie, jeżeli działania te nie są zabronione przepisami prawa krajowego:

- a) handel detaliczny wyrobami tytoniowymi;
- b) uprawianie tytoniu, z wyjątkiem tradycyjnych plantatorów, rolników i producentów prowadzących działalność na małą skalę;
- c) transport handlowych ilości wyrobów tytoniowych lub urządzeń do ich wytwarzania oraz
- d) prowadzenie sprzedaży hurtowej, pośredniczenia, składowania lub dystrybucji tytoniu i wyrobów tytoniowych lub urządzeń do ich wytwarzania.

3. W celu zagwarantowania skutecznego systemu licencjonowania, każda ze Stron:

- a) powołuje lub mianuje właściwy organ lub organy zajmujące się wydawaniem, odnawianiem, zawieszaniem, odwoływaniem lub anulowaniem licencji z zastrzeżeniem postanowień niniejszego Protokołu oraz w sposób zgodny z właściwym prawem krajowym, umożliwiającym wykonywanie czynności wymienionych w ust. 1;
- b) wymaga, aby każdy wniosek o wydanie licencji zawierał wszystkie niezbędne informacje dotyczące wnioskodawcy, które, stosownie do sytuacji, powinny obejmować następujące informacje:
  - (i) jeżeli wnioskodawca jest osobą fizyczną - informacje dotyczące jego tożsamości, w tym pełne imię i nazwisko, nazwę handlową, numer w rejestrze gospodarczym (jeśli występuje), numery rejestracji podatkowej (jeśli występują) oraz wszelkie inne informacje umożliwiające identyfikację;
  - (ii) jeżeli wnioskodawca jest osobą prawną - informacje dotyczące jego tożsamości, w tym pełną nazwę prawną, nazwę handlową, numer w rejestrze gospodarczym, datę i miejsce założenia działalności, lokalizację siedziby głównej oraz adres prowadzenia działalności podstawowej, właściwy numer rejestracji podatkowej, odpisy statutu lub równorzędnych dokumentów, nazwy filii, imiona i nazwiska dyrektorów oraz wszelkich powołanych przedstawicieli prawnych, w tym wszelkie inne informacje umożliwiające identyfikację;
  - (iii) dokładny adres miejsca prowadzenia działalności przez jednostki produkcyjne oraz moce produkcyjne zakładu prowadzonego przez wnioskodawcę;
  - (iv) szczegółowe dane dotyczące wyrobów tytoniowych i urządzeń do ich wytwarzania objętych wnioskiem, na przykład opis produktu, nazwę oraz, stosownie do sytuacji, zarejestrowany znak towarowy, projekt, model lub markę i numer seryjny sprzętu produkcyjnego;

- (v) opis miejsca, w którym sprzęt do wytwarzania zostanie zainstalowany i będzie użytkowany;
  - (vi) dokumentację lub deklarację dotyczącą wszelkich wpisów w rejestrze karnym;
  - (vii) pełne dane rachunków bankowych wykorzystywanych dla potrzeb prowadzenia właściwych transakcji; oraz
  - (viii) opis przewidywanego użycia i rynku sprzedaży wyrobów tytoniowych ze szczególnym uwzględnieniem zapewnienia, aby wytwarzanie lub dostawa wyrobu tytoniowego były proporcjonalne do przewidywanego zapotrzebowania;
- c) stosownie do sytuacji, monitoruje i pobiera wszelkie opłaty licencyjne, które mogą zostać nałożone, i wykorzystuje je do skutecznego administrowania oraz wdrożenia systemu licencjonowania lub systemu zdrowia publicznego bądź innej powiązanej działalności zgodnej z przepisami prawa krajowego;
  - d) wprowadza właściwe środki zmierzające do zapobiegania wszelkim niezgodnym z prawem lub nieuczciwym praktykom dotyczącym funkcjonowania systemu licencjonowania oraz do ich wykrywania i dochodzenia;
  - e) stosownie do sytuacji, podejmuje stosowne działania, w tym okresowe przeglądy, wznowienia, badania lub kontrole licencji;
  - f) stosownie do sytuacji, określa terminy wygaśnięcia licencji i konieczności złożenia ponownego wniosku lub uaktualnienia informacji zawartych we wniosku;
  - g) zobowiązuje każdą dysponującą licencją osobę fizyczną lub prawną do informowania właściwego organu z wyprzedzeniem o każdej zmianie miejsca prowadzenia działalności lub zmianie informacji istotnych dla działalności objętej licencją;
  - h) zobowiązuje każdą licencjonowaną osobę fizyczną lub prawną do informowania organu właściwego dla danego działania o nabyciu lub zbyciu sprzętu produkcyjnego oraz
  - i) zapewnia, aby zniszczenie tego sprzętu produkcyjnego lub dowolnej jego części odbyło się pod kontrolą właściwego organu.

4. Każda ze Stron zapewnia, aby żadna z licencji nie została przyznana lub przeniesiona, zanim potencjalny licencjodawca nie przekaze informacji określonych w ust. 3 oraz bez uprzedniej pisemnej zgody właściwego organu.

5. W terminie pięciu lat od wejścia w życie niniejszego Protokołu, Posiedzenie Stron na kolejnej sesji zapewnia, aby przeprowadzono poparte dowodami badanie stwierdzające istnienie jakichkolwiek ewentualnych czynników produkcji, które byłyby istotne dla wytwarzania wyrobów tytoniowych, możliwe do zidentyfikowania i oferujące możliwość poddania ich mechanizmowi skutecznej kontroli. Na podstawie tego badania Posiedzenie Stron rozważa podjęcie właściwych działań.

Artykuł 7

Analiza due diligence

1. Zgodnie z przepisami prawa krajowego i celami Ramowej Konwencji WHO o ograniczeniu użycia tytoniu, każda ze Stron wymaga, aby wszystkie osoby fizyczne i prawne uczestniczące w łańcuchu dostaw tytoniu, wyrobów tytoniowych i urządzeń do ich wytwarzania:

- a) przed przystąpieniem i w toku współpracy handlowej przeprowadziły analizę *due diligence*;
- b) monitorowały sprzedaż wyrobów swoim klientom w celu dopilnowania, by sprzedawane ilości były proporcjonalne do zapotrzebowania na te wyroby na planowanym rynku lub przewidywanego ich wykorzystania oraz
- c) przekazywały właściwemu organowi wszelkie dowody stwierdzające, że dany klient podejmuje działania sprzeczne z jego zobowiązaniami wynikającymi z niniejszego Protokołu.

2. Stosownie do sytuacji, analiza *due diligence* zgodna z warunkami podanymi w ust. 1 oraz przepisami prawa krajowego i celami Ramowej Konwencji WHO o ograniczeniu użycia tytoniu uwzględnia m.in., wymagania dotyczące identyfikacji klienta, np. pozyskiwanie i uaktualnianie informacji dotyczących:

- a) ustalenia, że osoba fizyczna lub prawna posiada licencję wydaną zgodnie z art. 6;
- b) jeżeli klient jest osobą fizyczną - informacji odnoszących się do jego tożsamości, w tym pełnego imienia i nazwiska, nazwy handlowej, numeru w rejestrze gospodarczym (jeśli występuje), właściwych numerów identyfikacji podatkowej (jeśli występują) oraz potwierdzenia urzędowej identyfikacji;
- c) jeżeli wnioskodawca jest osobą prawną - informacji dotyczących jego tożsamości, w tym pełnej nazwy, nazwy handlowej, numeru w rejestrze gospodarczym, daty i miejsca założenia, lokalizacji siedziby głównej oraz adresu prowadzenia działalności podstawowej, właściwego numeru rejestracji podatkowej, odpisy statutu lub równorzędnych dokumentów, nazwy filii, nazwisk dyrektorów oraz wszelkich przedstawicieli prawnych, w tym nazwisk przedstawicieli oraz potwierdzenia urzędowej identyfikacji;
- d) opisu zamierzonego użycia i przewidywanego rynku sprzedaży tytoniu, wyrobów tytoniowych lub urządzeń do ich wytwarzania; oraz
- e) opisu miejsca, w którym urządzenia do ich wytwarzania będą zainstalowane i użytkowane.

3. Zgodnie z ust. 1 analiza *due diligence* może obejmować wymogi odnośnie do identyfikacji klienta, na przykład pozyskiwanie i uaktualnianie następujących informacji:

- a) dokumentacji lub deklaracji dotyczącej wszelkich wpisów w rejestrze karnym; oraz
- b) identyfikacji rachunków bankowych wykorzystywanych do realizacji transakcji.

4. Na podstawie informacji podanych w ust. 1 lit. c) każda ze Stron podejmuje wszelkie działania gwarantujące zgodność z zobowiązaniami wynikającymi z niniejszego Protokołu, co może uwzględniać uznanie klienta działającego na terytorium jurysdykcji Strony za klienta zablokowanego zgodnie z przepisami prawa krajowego.

Artykuł 8

Śledzenie ruchu i pochodzenia

1. Dla potrzeb skutecznego zabezpieczenia łańcucha dostaw oraz usprawnienia ścigania nielegalnego handlu wyrobami tytoniowymi, Strony postanawiają ustanowić, w terminie pięciu lat od wejścia w życie niniejszego Protokołu, ogólnosiwiatowy system śledzenia ruchu i pochodzenia obejmujący krajowe lub regionalne systemy śledzenia ruchu i pochodzenia oraz wspólny, ogólnosiwiatowy punkt

kontaktowy, którym będzie Sekretariat Ramowej Konwencji WHO o ograniczeniu użycia tytoniu, dostępny dla wszystkich Stron i umożliwiający Stronom składanie zapytań oraz uzyskiwanie właściwych informacji.

2. Zgodnie z niniejszym artykułem, każda ze Stron ustanawia kontrolowany przez nią system śledzenia ruchu i pochodzenia dotyczący wszystkich wyrobów tytoniowych wytworzonych lub będących przedmiotem przywozu na jej terytorium, uwzględniając własne potrzeby krajowe lub regionalne i w oparciu o najlepsze dostępne praktyki.

3. Aby umożliwić skuteczne śledzenie ruchu i pochodzenia, każda ze Stron wymaga, aby niepowtarzalne, bezpieczne i nieusuwalne oznaczenia identyfikacyjne (zwane dalej „niepowtarzalnymi oznaczeniami identyfikacyjnymi”), na przykład kody lub pieczęcie, zostały umieszczone na wszystkich opakowaniach jednostkowych i kartonach zbiorczych oraz wszelkich zewnętrznych opakowaniach papierosów, lub stanowiły ich część, w terminie pięciu lat, a dla innych produktów w terminie dziesięciu lat od daty wejścia w życie wiążących dla danej Strony postanowień niniejszego Protokołu.

4.1 Dla celów ust. 3 oraz w ramach części ogólnoswiatowego systemu śledzenia ruchu i pochodzenia, każda ze Stron wymaga, by przekazano jej następujące informacje, bezpośrednio lub za pomocą łącza, które pozwolą Stronom ustalić pochodzenie wyrobów tytoniowych, a także stosownie do sytuacji, punkt docelowy, oraz monitorować i kontrolować przepływ wyrobów tytoniowych, a także ich status prawny:

- a) data i miejsce wytworzenia;
- b) zakład produkcyjny;
- c) urządzenia użyte do wytworzenia wyrobów tytoniowych;
- d) zmiana produkcyjna lub czas wytworzenia;
- e) imię i nazwisko, faktura, numer zamówienia i dane dotyczące płatności pierwszego klienta, który nie jest stowarzyszony z producentem;
- f) planowany rynek sprzedaży detalicznej;
- g) opis produktu;
- h) składowanie i wysyłka;
- i) tożsamość wszystkich kolejnych, znanych nabywców; oraz
- j) planowana trasa wysyłki, data wysyłki, miejsce docelowe wysyłki, punkt odprawy przesyłki i odbiorca.

4.2 Informacje podane w lit. a), b), g) oraz, stosownie do sytuacji, f), stanowią część niepowtarzalnych oznaczeń identyfikacyjnych.

4.3 Jeżeli informacje podane w lit. f) nie są dostępne z chwilą oznaczania, zgodnie z art. 15 ust. 2 lit. a) Ramowej Konwencji WHO o ograniczeniu użycia tytoniu, Strony wymagają dołączenia tych informacji.

5. W terminach określonych w niniejszym artykule każda ze Stron wymaga, aby informacje podane w ust. 4 zostały odnotowane w czasie produkcji lub z chwilą pierwszej wysyłki przez producenta albo z chwilą przywozu na jej terytorium.

6. Każda ze Stron zapewnia, aby informacje odnotowane na mocy ust. 5 udostępniono danej Stronie przez odniesienie do niepowtarzalnych oznaczeń identyfikacyjnych wymaganych na mocy ust. 3 i 4.

7. Każda ze Stron zapewnia, aby informacje odnotowane zgodnie z ust. 5, a także niepowtarzalne oznaczenia identyfikacyjne zawierające te informacje udostępnione zgodnie z ust. 6 zostały podane w formacie określonym przez Stronę i właściwe dla niej organy.

8. Każda ze Stron zapewnia, aby informacje podane zgodnie z ust. 5 były dostępne w ogólnodostępnym punkcie wymiany informacji na żądanie, z zastrzeżeniem ust. 9 oraz za pomocą bezpiecznego, elektronicznego interfejsu połączonego z krajowym lub regionalnym punktem centralnym. Ogólnodostępny punkt wymiany informacji przygotowuje wykaz właściwych organów Stron i przekazuje go wszystkim Stronom.

9. Każda ze Stron lub właściwy organ:

- a) ma dostęp do informacji wymienionych w ust. 4 w odpowiednim czasie po złożeniu zapytania do ogólnodostępnego punktu wymiany informacji;
- b) składa wnioski o udzielenie tych informacji tylko wówczas, gdy jest to konieczne do celów wykrycia lub ścigania nielegalnego handlu wyrobami tytoniowymi;
- c) nie wstrzymuje bezzasadnie udzielenia informacji;
- d) udziela odpowiedzi na wnioski o udzielenie informacji podanych w ust. 4 zgodnie z przepisami prawa krajowego; oraz
- e) na mocy wspólnych uzgodnień, zabezpiecza i traktuje jako poufne wszelkie wymieniane informacje.

10. Każda ze Stron wymaga rozwijania i poszerzania zakresu właściwego systemu śledzenia ruchu i pochodzenia do punktu, w którym wszystkie należności celne, właściwe należności podatkowe oraz, stosownie do sytuacji, inne zobowiązania zostaną wypełnione na poziomie wytwarzania, przywozu, zwolnienia przez organy celne lub kontroli akcyzowej.

11. Strony współpracują ze sobą oraz z właściwymi organizacjami międzynarodowymi w oparciu o wzajemne uzgodnienia dotyczące wymiany i opracowywania najlepszych praktyk śledzenia ruchu i pochodzenia, w tym:

- a) ułatwianie tworzenia, przekazywania i nabywania usprawnionych technologii śledzenia ruchu i pochodzenia, w tym wiedzy, umiejętności, potencjału i doświadczenia;
- b) wsparcie szkolenia i poszerzanie możliwości dla Stron, które zgłaszają taką potrzebę; oraz
- c) doskonalenie technologii znakowania i skanowania opakowań jednostkowych i kartonów zbiorczych wyrobów tytoniowych w celu przekazywania informacji wymienionych w ust. 4.

12. Zobowiązania nałożone na Stronę nie mogą być przenoszone na przedstawicieli przemysłu tytoniowego ani przez nich wykonywane.

13. Każda ze Stron zapewnia, aby właściwe dla niej organy uczestniczące w systemie śledzenia ruchu i pochodzenia współpracowały z przemysłem tytoniowym i jego przedstawicielami wyłącznie w zakresie bezwzględnie niezbędnym do wykonania postanowień niniejszego artykułu.

14. Każda ze Stron może zażądać od przemysłu tytoniowego pokrycia wszelkich kosztów związanych z wypełnieniem przez tę Stronę zobowiązań ciążących na niej na mocy niniejszego artykułu.

Artykuł 9

Przechowywanie dokumentacji

1. Stosownie do sytuacji, każda ze Stron wymaga, aby wszystkie osoby fizyczne i prawne zaangażowane w łańcuch dostaw tytoniu, wyrobów tytoniowych i urządzeń do ich wytwarzania prowadziły pełne i dokładne rejestry wszystkich transakcji. Rejestry te muszą umożliwiać pełną identyfikację materiałów stosowanych przez te podmioty w produkcji wyrobów tytoniowych.

2. Stosownie do sytuacji, każda ze Stron wymaga od osoby posiadającej licencję wydaną zgodnie z art. 6 przedłożenia właściwym organom, na ich wniosek, następujących informacji:

a) informacji ogólnych dotyczących wielkości rynków, tendencji, prognoz i innych istotnych danych;

oraz

b) ilości wyrobów tytoniowych i urządzeń do ich wytwarzania posiadanych przez licencjobiorcę, pozostających pod jego kontrolą albo w składach celnych lub podatkowych podlegających systemowi tranzytu, przeładunku lub zawieszeniu ceł w dniu złożenia wniosku.

3. W odniesieniu do wyrobów tytoniowych lub urządzeń do ich wytwarzania sprzedawanych lub wytwarzanych na terytorium Strony z przeznaczeniem na wywóz lub objętych tranzytem bądź przeładunkiem podlegającym zawieszeniu ceł na terytorium danej Strony, stosownie do sytuacji, każda ze Stron wymaga, aby osoby posiadające licencję wydaną zgodnie z art. 6 przedkładały właściwym organom państwa odprawy, na ich wniosek (elektronicznie, o ile istnieje odpowiednia infrastruktura), w czasie opuszczania obszaru ich kontroli, następujące informacje:

a) datę wysyłki z ostatniego punktu fizycznej kontroli wyrobów;

b) informacje dotyczące wysłanych wyrobów (w tym marka, ilość, magazyn);

c) przewidywane trasy wysyłki i miejsce docelowe;

d) tożsamość osób fizycznych lub prawnych, do których wysłano wyroby;

e) środek transportu, w tym tożsamość przewoźnika;

f) spodziewaną datę dostawy wysyłki w przewidywanym miejscu przeznaczenia wysyłki; oraz

g) planowany rynek sprzedaży detalicznej lub użytkownika.

4. O ile to możliwe, każda ze Stron wymaga, aby zgodnie z przepisami prawa krajowego sprzedawcy detaliczni i plantatorzy tytoniu, z wyjątkiem tradycyjnych plantatorów pracujących na zasadach niekomercyjnych, prowadzili pełne i dokładne rejestry wszystkich istotnych transakcji, w których uczestniczą.

5. Do celów wykonania ust. 1, każda ze Stron wprowadza skuteczne środki prawodawcze, wykonawcze, administracyjne lub inne, na podstawie których wymagane jest, aby wszystkie rejestry:

a) były prowadzone przez okres przynajmniej czterech lat;

b) zostały udostępnione właściwym organom; oraz

c) były prowadzone w formie wymaganej przez właściwe organy.

6. Stosownie do sytuacji i z zastrzeżeniem przepisów prawa krajowego, każda ze Stron ustanawia system wymiany z innymi Stronami szczegółowych danych zawartych we wszystkich rejestrach prowadzonych zgodnie z niniejszym artykułem.

7. Strony dokładają wszelkich starań, aby nawiązać współpracę między sobą i z właściwymi organizacjami międzynarodowymi w zakresie stopniowej wymiany i tworzenia doskonalszych systemów prowadzenia rejestrów.

Artykuł 10

Bezpieczeństwo i środki zapobiegawcze

1. Stosownie do sytuacji oraz zgodnie z przepisami prawa krajowego i celami Ramowej Konwencji WHO o ograniczeniu użycia tytoniu, każda ze Stron wymaga, aby wszystkie osoby fizyczne i prawne podlegające postanowieniom art. 6 podjęły niezbędne działania mające na celu zapobieżenie przeniknięciu wyrobów tytoniowych do kanałów handlu nielegalnego, w tym między innymi:

a) przekazywały właściwym organom informacje o:

(i) transgranicznym transferze środków pieniężnych w kwotach określonych w przepisach prawa krajowego lub transgranicznych płatnościach rzeczowych; oraz

(ii) wszystkich „transakcjach podejrzanych”; oraz

b) dostarczały wyroby lub urządzenia do ich wytwarzania wyłącznie w ilościach proporcjonalnych do zapotrzebowania na te wyroby na rynku docelowym sprzedaży detalicznej lub użytkowania.

2. Stosownie do sytuacji oraz zgodnie z przepisami prawa krajowego i celami Ramowej Konwencji WHO o ograniczeniu użycia tytoniu, każda ze Stron wymaga, aby płatności za transakcje dokonywane przez osoby fizyczne bądź prawne podlegające postanowieniom art. 6 były realizowane wyłącznie w walucie i w kwocie identycznej ze wskazanymi na fakturze oraz wyłącznie za pomocą legalnych sposobów zapłaty obsługiwanych przez instytucje finansowe znajdujące się na terytorium rynku docelowego, a nie przez jakikolwiek inny, alternatywny system przekazywania płatności.

3. Strona może zażądać, aby płatności dokonywane przez osobę fizyczną lub prawną podlegającą postanowieniom art. 6 za surowce wykorzystane do wytworzenia wyrobów tytoniowych w ramach jej jurysdykcji były realizowane wyłącznie w walucie i kwocie wskazanej na fakturze i wyłącznie za pośrednictwem legalnych sposobów zapłaty obsługiwanych przez instytucje finansowe znajdujące się na terytorium rynku docelowego, a nie przez jakikolwiek inny, alternatywny system przekazywania płatności.

4. Każda ze Stron zapewnia, aby wszelkie naruszenie wymogów niniejszego artykułu podlegało właściwym procedurom karnym, cywilnym lub administracyjnym oraz skutecznym, proporcjonalnym i odstraszającym sankcjom, w tym, stosownie do sytuacji, zawieszeniu lub anulowaniu licencji.

Artykuł 11

Sprzedaż przez Internet, kanały sprzedaży oparte na technologii telekomunikacyjnej lub jakiegokolwiek innej zaawansowanej technologii

1. Każda ze Stron wymaga, aby wszystkie osoby prawne i fizyczne zaangażowane w dowolną transakcję dotyczącą sprzedaży wyrobów tytoniowych przez Internet, kanał sprzedaży oparty na technologii telekomunikacyjnej lub innej zaawansowanej technologii przestrzegały wszystkich zobowiązań ujętych w niniejszym Protokole.
2. Każda ze Stron uwzględnia możliwość zakazania sprzedaży detalicznej wyrobów tytoniowych przez Internet, kanał sprzedaży oparty na technologii telekomunikacyjnej lub innej zaawansowanej technologii.

Artykuł 12

Wolne obszary celne i tranzyt międzynarodowy

1. W terminie trzech lat od wejścia w życie niniejszego Protokołu dla danej Strony, Strona ta wdroży skuteczną kontrolę całości produkcji i transakcji dotyczących tytoniu oraz wyrobów tytoniowych w wolnych obszarach celnych, wykorzystując wszystkie mające zastosowanie środki przewidziane w niniejszym Protokole.
2. Ponadto zakazuje się umieszczania wyrobów tytoniowych z wyrobami innymi niż tytoniowe w jednym kontenerze lub każdym innym pojemniku służącym do ich przewożenia w momencie wprowadzania tych wyrobów z wolnych obszarów celnych.
3. Zgodnie z przepisami prawa krajowego, każda ze Stron wprowadza i stosuje na swoim terytorium środki kontroli i weryfikacji międzynarodowego tranzytu lub przeładunku wyrobów tytoniowych i urzędzeń do ich wytwarzania zgodnie z postanowieniami niniejszego Protokołu w celu zapobiegania nielegalnemu handlowi tymi produktami.

Artykuł 13

Sprzedaż bezcłowa

1. Każda ze Stron wdraża skuteczne środki dotyczące wszelkiego rodzaju sprzedaży bezcłowej w zakresie wszystkich istotnych postanowień niniejszego Protokołu uwzględniając postanowienia art. 6 Ramowej Konwencji WHO o ograniczeniu użycia tytoniu.
2. Nie później niż w terminie pięciu lat od wejścia w życie niniejszego Protokołu, Posiedzenie Stron na swej kolejnej sesji zagwarantuje przeprowadzenie popartych dowodami badań dotyczących ustalenia zasięgu nielegalnego handlu wyrobami tytoniowymi w ramach bezcłowej sprzedaży tych wyrobów. Na podstawie tego badania Posiedzenie Stron rozważy podjęcie właściwych dalszych działań.

CZĘŚĆ IV: PRZESTĘPSTWA I WYKROCZENIA

Artykuł 14

Czyny zabronione, w tym przestępstwa

1. Każda ze Stron przyjmuje, z zastrzeżeniem podstawowych zasad prawa krajowego, takie środki prawodawcze i inne, jakie mogą być konieczne do uznania wszystkich wymienionych poniżej czynów za niezgodne z przepisami prawa krajowego:
  - a) wytwarzanie, sprzedaż hurtowa, pośrednictwo, sprzedaż, transport, dystrybuowanie, składowanie, wysyłanie, przywóz lub wywóz tytoniu, wyrobów tytoniowych lub urzędzeń do ich wytwarzania w sposób sprzeczny z postanowieniami niniejszego Protokołu;

- b) (i) wytwarzanie, sprzedaż hurtowa, pośrednictwo, sprzedaż, transport, dystrybuowanie, składowanie, wysyłanie, przywóz lub wywóz tytoniu, wyrobów tytoniowych lub urządzeń do ich wytwarzania bez opłacenia właściwych ceł, należności podatkowych i innych opłat lub bez właściwych znaków akcyzy, nanoszenia niepowtarzalnych oznaczeń identyfikacyjnych lub wszelkich innych wymaganych oznaczeń lub etykiet;
- (ii) wszelkie inne czyny polegające na przemyśle lub próbie przemytu tytoniu, wyrobów tytoniowych lub urządzeń do ich wytwarzania nieobjętych postanowieniami lit. b) ppkt (i);
- c) (i) wszelkie inne formy nielegalnego wytwarzania tytoniu, wyrobów tytoniowych lub urządzeń do ich wytwarzania albo opakowań papierosów opatrzonych podrobionymi znakami akcyzy, niepowtarzalnymi oznaczeniami identyfikacyjnymi lub wszelkimi innymi wymaganymi oznaczeniami lub etykietami;
- (ii) wytwarzanie, sprzedaż hurtowa, pośrednictwo, sprzedaż, transport, dystrybuowanie, składowanie, wysyłanie, przywóz lub wywóz nielegalnie wytworzonego tytoniu, nielegalnych wyrobów tytoniowych, wyrobów opatrzonych fałszywymi znakami akcyzy lub innymi wymaganymi oznaczeniami albo etykietami, lub nielegalnych urządzeń do ich wytwarzania;
- d) mieszanie wyrobów tytoniowych z wyrobami innymi niż tytoniowe podczas ich przeprowadzania przez łańcuch dostaw w celu ukrycia lub zakamuflowania wyrobów tytoniowych;
- e) mieszanie wyrobów tytoniowych z wyrobami innymi niż tytoniowe, niezgodnie z art. 12 ust. 2 niniejszego Protokołu;
- f) wykorzystywanie Internetu, kanałów sprzedaży wyrobów tytoniowych opartych na technologii telekomunikacyjnej lub innej zaawansowanej technologii w sposób niezgodny z postanowieniami niniejszego Protokołu;
- g) pozyskanie tytoniu, wyrobów tytoniowych lub urządzeń do ich wytwarzania przez osobę posiadającą licencję wydaną zgodnie z postanowieniami art. 6 od osoby, która powinna posiadać licencję zgodnie z postanowieniami art. 6, jednak jej nie uzyskała;
- h) utrudnianie jakiegokolwiek funkcjonariuszowi publicznemu lub uprawnionemu przedstawicielowi wykonywania obowiązków dotyczących zapobiegania nielegalnemu handlowi tytoniem, wyrobami tytoniowymi lub urządzeniami do ich wytwarzania oraz powstrzymywania, wykrywania, ścigania lub eliminowania takiego handlu;
- i) (i) sporządzenie jakiegokolwiek oświadczenia, które jest niezgodne z prawdą, wprowadzające w błąd lub niepełne, albo nie zawiera żadnych informacji, których przekazania domaga się urzędnik publiczny lub uprawniony funkcjonariusz w toku wykonywania obowiązków dotyczących zapobiegania nielegalnemu handlowi tytoniem, wyrobami tytoniowymi lub urządzeniami do ich wytwarzania albo powstrzymywania, wykrywania, ścigania lub eliminowania takiego handlu oraz jeżeli nie jest to sprzeczne z prawem do nieskładania zeznań obciążających samego siebie;
- (ii) podanie w formularzu urzędowym niezgodnego z prawdą opisu, ilości lub wartości tytoniu, wyrobów tytoniowych albo urządzeń do ich wytwarzania albo wszelkich innych informacji podanych w Protokole w celu:

- (a) uniknięcia uiszczenia właściwych ceł, należności podatkowych i innych kosztów lub
  - (b) ograniczenia wszelkich środków kontroli dotyczących zapobiegania nielegalnemu handlowi tytoniem, wyrobami tytoniowymi lub urządzeniami do ich wytwarzania albo powstrzymywania, wykrywania, ścigania lub eliminowania takiego handlu;
- (iii) niedopełnienie obowiązku utworzenia lub prowadzenia rejestrów przewidzianych w niniejszym Protokole lub prowadzenie fałszywych rejestrów; oraz
- j) legalizacja zysków z czynów zabronionych uznanych za przestępstwa na mocy postanowień ust. 2.

2. Z zastrzeżeniem podstawowych zasad prawa krajowego każda ze Stron ustala, które z czynów zabronionych wymienionych w ust. 1, bądź jakiegokolwiek inny czyn dotyczący nielegalnego handlu tytoniem, wyrobami tytoniowymi i urządzeniami do ich wytwarzania sprzeczny z postanowieniami niniejszego Protokołu, zostaną uznane za przestępstwa oraz wprowadza środki prawodawcze i inne niezbędne dla takiego ustalenia.

3. Każda Strona powiadamia Sekretariat niniejszego Protokołu, które z czynów zabronionych wymienionych w ust. 1 i 2 Strona uznała za przestępstwa na podstawie postanowienia ust. 2 oraz przedkłada Sekretariatowi odpisy swoich przepisów lub ich opisy będące rezultatem wykonania postanowień ust. 2, oraz wszelkie kolejne nowelizacje tych przepisów.

4. W celu rozszerzenia współpracy międzynarodowej w zakresie ścigania przestępstw związanych z nielegalnym handlem tytoniem, wyrobami tytoniowymi i urządzeniami do ich wytwarzania, Strony zachęca się do dokonania przeglądu przepisów krajowych dotyczących prania brudnych pieniędzy, wzajemnej pomocy prawnej i ekstradycji, uwzględniając właściwe konwencje międzynarodowe, których są stronami, i do zapewnienia, aby były one skuteczne w zakresie wykonywania postanowień niniejszego Protokołu.

Artykuł 15

Odpowiedzialność osób prawnych

1. Każda ze Stron wprowadza konieczne środki, spójne z zasadami prawa, umożliwiające ustalenie zakresu odpowiedzialności osób prawnych z tytułu czynów zabronionych, w tym przestępstw uznanych za takie zgodnie z art. 14 niniejszego Protokołu.
2. Z zastrzeżeniem zasad prawnych obowiązujących dla każdej ze Stron, odpowiedzialność osób prawnych może mieć charakter karny, cywilny lub administracyjny.
3. Odpowiedzialność ta pozostaje bez wpływu na odpowiedzialność osób fizycznych, które popełniły czyny zabronione lub przestępstwa określone zgodnie z przepisami prawa krajowego oraz postanowieniami art. 14 niniejszego Protokołu.

Artykuł 16

Ściganie i sankcje

1. Każda ze Stron wprowadza konieczne środki, zgodne z prawem krajowym, w celu dopilnowania, by osoby fizyczne i prawne pociągnięte do odpowiedzialności za czyny zabronione, w tym przestępstwa, określone zgodnie z postanowieniami art. 14 podlegały skutecznym, proporcjonalnym i zniechęcającym sankcjom karnym i innym niż karne, w tym sankcjom finansowym.

2. Każda ze Stron dokłada wszelkich starań w celu zapewnienia, aby wszelkie uznaniowe pełnomocnictwa prawne wynikające z prawa krajowego dotyczące ścigania osób z tytułu dopuszczenia się czynów zabronionych, w tym przestępstw, określonych zgodnie art. 14, były wykonywane w celu zmaksymalizowania skuteczności środków wdrażania prawa w zakresie tych czynów zabronionych, w tym przestępstw oraz z należyтым uwzględnieniem konieczności zapobiegania tym czynom, w tym przestępstwom i wykroczeniom.

3. Żadne z postanowień zawartych w niniejszym Protokole nie ma wpływu na zasadę stanowiącą, że opis czynu zakazanego, w tym przestępstwa, określonego zgodnie z postanowieniami niniejszego Protokołu, i stosowanych środków obrony bądź innych zasad prawnych dotyczących zgodności czynów z prawem jest zarezerwowany dla prawa krajowego Strony, oraz że czyny zakazane, w tym przestępstwa, są ścigane i karane zgodnie z przepisami tego prawa.

Artykuł 17

Oplaty z tytułu zajęcia towaru

Zgodnie z przepisami właściwego prawa krajowego, Strony powinny rozważyć wprowadzenie środków prawodawczych i innych, które mogą być konieczne, aby upoważnić właściwe organy do ściągania kwot proporcjonalnych do utraconych należności podatkowych i celnych należnych od producenta, wytwórcy, dystrybutora, importera lub eksportera zajętego tytoniu, wyrobów tytoniowych lub urządzeń do ich wytwarzania.

Artykuł 18

Zbycie lub zniszczenie

Cały skonfiskowany tytoń, wyroby tytoniowe i urządzenia do ich wytwarzania są niszczone z zastosowaniem - w możliwie najszerszym zakresie - metod przyjaznych dla środowiska lub usuwane zgodnie z przepisami prawa krajowego.

Artykuł 19

Specjalne techniki ścigania

1. Jeżeli podstawowe zasady krajowego systemu prawnego na to zezwalają, każda ze Stron, w granicach jej możliwości i na warunkach przewidzianych w przepisach prawa krajowego, wprowadza konieczne środki umożliwiające odpowiednie wykorzystanie niejawnego nadzorowania przesyłki oraz, jeżeli jest to właściwe, wykorzystanie innych specjalnych technik śledzenia, na przykład kontroli elektronicznej lub innej i operacji tajnych, przez organy właściwe na jej terytorium oraz w celu skutecznego zwalczania nielegalnego handlu tytoniem, wyrobami tytoniowymi lub urządzeniami do ich wytwarzania.

2. Do celów ścigania przestępstw określonych zgodnie z postanowieniami art. 14, zachęca się Strony do zawarcia, stosownie do sytuacji, właściwych umów dwustronnych lub wielostronnych, albo uzgodnień dotyczących technik określonych w ust. 1, w kontekście współpracy na szczeblu międzynarodowym.

3. Wobec braku umowy lub uzgodnienia wspomnianego w ust. 2, decyzje o wykorzystaniu specjalnych technik ścigania na szczeblu międzynarodowym są podejmowane dla każdego przypadku osobno, a w razie potrzeby można rozważyć wprowadzenie uzgodnień finansowych i porozumień dotyczących sprawowania jurysdykcji przez dane Strony.

4. Strony uznają znaczenie oraz konieczność nawiązania współpracy międzynarodowej i pomocy w tym obszarze oraz nawiązują ze sobą i z organizacjami międzynarodowymi współpracę na rzecz poszerzania możliwości osiągnięcia celów niniejszego artykułu.

CZĘŚĆ V: WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA

Artykuł 20

Postanowienia ogólne dotyczące wymiany informacji

1. Dla potrzeb osiągnięcia celów niniejszego Protokołu, z zastrzeżeniem przepisów prawa krajowego oraz stosownie do sytuacji, Strony przekazują właściwe informacje w ramach instrumentu sprawozdawczego będącego częścią Ramowej Konwencji WHO o ograniczeniu użycia tytoniu, w następującym zakresie:

- a) zbiorczo: szczegóły zajęcia tytoniu, wyrobów tytoniowych lub urządzeń do ich wytwarzania, ilość, wartość zajęcia, opisy wyrobu, daty i miejsca; oraz należności podatkowe, od których się uchylono;
- b) przywóz, wywóz, tranzyt, zapłacone podatki i sprzedaż bezcłowa oraz ilość lub wartość wytworzonego tytoniu, wyrobów tytoniowych lub urządzeń do ich wytwarzania;
- c) tendencje, metody zatajania i sposoby działania stosowane w nielegalnym handlu tytoniem, wyrobami tytoniowymi lub urządzeniami do ich wytwarzania; oraz
- d) wszelkie inne informacje uzgodnione przez Strony.

2. Strony współpracują ze sobą oraz z właściwymi organizacjami międzynarodowymi na rzecz poszerzania możliwości gromadzenia i wymiany informacji.

3. Strony uznają wymienione informacje za poufne i przeznaczone do wykorzystania wyłącznie przez Strony, chyba że Strona je przekazująca postanowi inaczej.

Artykuł 21

Wymiana informacji związana z egzekwowaniem prawa

1. Z zastrzeżeniem przepisów prawa krajowego lub dowolnych właściwych traktatów międzynarodowych, Strony wymieniają wyszczególnione poniżej informacje z własnej inicjatywy lub na wniosek Strony przedstawiającej właściwe uzasadnienie stwierdzające, że uzyskanie tych informacji jest niezbędne dla potrzeb śledzenia lub ścigania nielegalnego handlu tytoniem, wyrobami tytoniowymi lub urządzeniami do ich wytwarzania:

- a) rejestry licencjonowania właściwych osób fizycznych i prawnych;
- b) informacje dotyczące identyfikacji, monitorowania i ścigania osób fizycznych lub prawnych zaangażowanych w nielegalny handel tytoniem, wyrobami tytoniowymi lub urządzeniami do ich wytwarzania;
- c) akta śledztw i dochodzeń;
- d) rejestry płatności za przywóz, wywóz lub bezcłową sprzedaż tytoniu, wyrobów tytoniowych lub sprzętu do ich wytwarzania; oraz
- e) szczegóły zajęcia tytoniu, wyrobów tytoniowych lub urządzeń do wytwarzania (w tym, stosownie do sytuacji, informacje referencyjne, ilość, wartość zajęcia, opis produktu,

podmioty zaangażowane, data i miejsce wyprodukowania) oraz sposobów działania (w tym środki transportu, sposób ukrycia, trasa i wykrycie).

2. Informacje uzyskane od Stron na podstawie niniejszego artykułu są wykorzystywane wyłącznie dla osiągnięcia celów niniejszego Protokołu. Strony mogą ustalić, że informacji tych nie wolno przekazywać bez zgody Strony, która ich udzieliła.

Artykuł 22

Wymiana informacji: poufność i ochrona informacji

1. Każda ze Stron wyznacza właściwe organy krajowe, którym przekazuje dane wymienione w postanowieniach art. 20, 21 i 24, oraz powiadamia Strony o wyznaczonych organach za pośrednictwem Sekretariatu Konwencji.

2. Wymiana informacji prowadzona na podstawie niniejszego Protokołu podlega przepisom prawa krajowego dotyczącym poufności i prywatności. Na mocy wzajemnych ustaleń Strony chronią wszelkie wymieniane informacje poufne.

Artykuł 23

Pomoc i współpraca: szkolenie, pomoc techniczna i współpraca w dziedzinie nauki, techniki i technologii

1. Aby osiągnąć cele niniejszego Protokołu, w ramach wzajemnych uzgodnień, Strony nawiązują współpracę między sobą lub z właściwymi organizacjami międzynarodowymi i regionalnymi w zakresie organizowania szkolenia, udzielania pomocy technicznej i współpracy w dziedzinie nauki, techniki i technologii. Taka pomoc może obejmować transfer doświadczenia lub właściwej technologii w obszarze gromadzenia informacji, wykonywania prawa, śledzenia ruchu i pochodzenia, zarządzania informacjami, ochrony danych osobowych, izolacji, kontroli elektronicznej, analizy kryminalistycznej, wzajemnej pomocy prawnej i ekstradycji.

2. Stosownie do sytuacji, Strony mogą przystąpić do dwustronnych, wielostronnych lub innych porozumień lub uzgodnień w celu promowania szkolenia, pomocy technicznej i współpracy w dziedzinie nauki, techniki i technologii, uwzględniając potrzeby Stron będących krajami rozwijającymi się i Stron, których gospodarki znajdują się w okresie transformacji.

3. Stosownie do sytuacji, Strony nawiązują współpracę na rzecz stworzenia i przeanalizowania możliwości dokładnego ustalenia miejsca pochodzenia geograficznego zajętego tytoniu oraz wyrobów tytoniowych.

Artykuł 24

Pomoc i współpraca: ściganie i karanie przestępstw i wykroczeń

1. Zgodnie z przepisami prawa krajowego, stosownie do sytuacji, Strony podejmują wszelkie konieczne działania na rzecz wzmocnienia współpracy prowadzonej na mocy uzgodnień wielostronnych, regionalnych lub dwustronnych dotyczących zapobiegania nielegalnemu handlowi tytoniem, wyrobami tytoniowymi lub urządzeniami do ich wytwarzania oraz wykrywania, dochodzenia i ścigania takiego handlu, a także karania osób fizycznych i prawnych zaangażowanych w taki handel.

2. Każda ze Stron, zgodnie z prawem obowiązującym w jej kraju, zapewnia, aby administracyjne i regulacyjne organy ścigania oraz inne organy zaangażowane w zwalczanie nielegalnego handlu tytoniem, wyrobami tytoniowymi lub urządzeniami do jego wytwarzania (w tym, o ile przepisy prawa

krajowego na to zezwalają, organy sądowe) współpracowały ze sobą i wymieniały między sobą właściwe informacje na szczeblu krajowym i międzynarodowym w ramach warunków przewidzianych w przepisach prawa krajowego.

Artykuł 25

Ochrona suwerenności

1. Strony wypełniają obowiązki na mocy postanowień niniejszego Protokołu w sposób zgodny z zasadami suwerenności i integralności terytorialnej państw oraz powstrzymują się od ingerowania w sprawy wewnętrzne pozostałych państw.
2. Żadne z postanowień niniejszego Protokołu nie uprawnia danej Strony do wykonywania na terytorium innego państwa jurysdykcji i sprawowania funkcji zarezerwowanych wyłącznie dla organów innego państwa określonych w prawie wewnętrznym tego państwa.

Artykuł 26

Jurysdykcja

1. Każda ze Stron wprowadza środki konieczne do ustanowienia swojej jurysdykcji wobec przestępstw określonych zgodnie z art. 14, gdy:
  - a) przestępstwo lub wykroczenie popełniono na terytorium danej Strony; lub
  - b) przestępstwo lub wykroczenie popełniono na pokładzie statku, który w czasie popełnienia przestępstwa lub wykroczenia pływał pod banderą danej Strony, lub na pokładzie statku powietrznego, który w czasie popełnienia przestępstwa lub wykroczenia był zarejestrowany na mocy przepisów prawa danej Strony.
2. Z zastrzeżeniem art. 25, Strona może również ustanowić swoją jurysdykcję wobec każdego przestępstwa lub wykroczenia, gdy:
  - a) popełnione przestępstwo lub wykroczenie było wymierzone przeciwko tej Stronie;
  - b) przestępstwo lub wykroczenie zostało popełnione przez obywatela tej Strony lub bezpieczeństwa, który zamieszkuje na jej terytorium; lub
  - c) przestępstwo lub wykroczenie jest jednym z czynów określonych zgodnie z art. 14 i zostało popełnione poza terytorium danej Strony z zamiarem popełnienia na terytorium tej Strony przestępstwa lub wykroczenia uznanego za takie zgodnie z postanowieniami art. 14.
3. Dla potrzeb art. 30, każda ze Stron wprowadza środki niezbędne do ustanowienia swojej jurysdykcji wobec przestępstw określonych zgodnie z art. 14, jeżeli domniemany sprawca przebywa na terytorium tej Strony i nie podlega ekstradycji wyłącznie na takiej podstawie, że jest obywatelem danej Strony.
4. Każda ze Stron może wprowadzić środki konieczne w celu ustanowienia swojej jurysdykcji wobec przestępstw określonych zgodnie z art. 14, gdy domniemany sprawca przebywa na jej terytorium i nie podlega ekstradycji.
5. Jeżeli Strona sprawująca swoją jurysdykcję na mocy ust. 1 lub 2 została powiadomiona lub w inny sposób dowiedziała się, że przynajmniej jedna Strona prowadzi dochodzenie, postępowanie karne lub sądowe dotyczące tego samego czynu, właściwe organy tych Stron stosownie do sytuacji skonsultują się ze sobą w celu skoordynowania działań.

6. Bez uszczerbku dla norm ogólnego prawa międzynarodowego, postanowienia niniejszego Protokołu nie wykluczają wykonywania jurysdykcji karnej ustanowionej przez Stronę zgodnie z przepisami prawa krajowego.

Artykuł 27

Współpraca w zakresie egzekwowania prawa

1. Zgodnie z przepisami właściwego prawa krajowego i administracyjnego, każda ze Stron wprowadza skuteczne środki mające na celu:

- a) rozszerzenie oraz, stosownie do sytuacji, ustanowienie kanałów komunikacji między właściwymi organami, agencjami i służbami w celu umożliwienia bezpiecznej i szybkiej wymiany informacji dotyczących wszystkich aspektów przestępstw określonych zgodnie z art. 14;
- b) zagwarantowanie skutecznej współpracy między właściwymi organami, urzędami, służbą celną, policją i innymi organami ścigania;
- c) nawiązanie współpracy z pozostałymi Stronami w zakresie prowadzenia śledztwa w konkretnych sprawach dotyczących przestępstw określonych zgodnie z art. 14, dotyczących:
  - (i) tożsamości, miejsca pobytu i działań osób podejrzewanych o udział w tych przestępstwach lub wykroczeniach lub miejsca pobytu innych osób podejrzanych;
  - (ii) ruchu zysków z przestępstwa lub majątku uzyskanego wskutek popełnienia tych przestępstw lub wykroczeń; oraz
  - (iii) ruchu majątku, sprzętu lub innych narzędzi wykorzystywanych lub przewidzianych do wykorzystania przy popełnianiu tych przestępstw lub wykroczeń;
- d) udostępnienia, stosownie do sytuacji, niezbędnych elementów lub ilości substancji do celów analitycznych lub śledczych;
- e) umożliwienia skutecznej koordynacji między właściwymi organami, agencjami i służbami oraz promowanie wymiany personelu i innych ekspertów, w tym, z zastrzeżeniem umów i uzgodnień dwustronnych zawartych między danymi Stronami, mianowania oficerów łącznikowych;
- f) wymiany z pozostałymi Stronami właściwych informacji dotyczących konkretnych środków i metod wykorzystywanych przez osoby fizyczne przy popełnianiu tych przestępstw lub wykroczeń, w tym, stosownie do sytuacji, dotyczących tras i środków transportu, a także wykorzystywania fałszywej tożsamości, podrobionych lub fałszywych dokumentów albo innych środków zatajania ich działań; oraz
- g) wymiany właściwych informacji oraz koordynowania środków administracyjnych i innych uznanych za właściwe dla potrzeb wczesnego wykrycia przestępstw określonych zgodnie z art. 14.

2. Aby wykonać postanowienia niniejszego Protokołu, Strony uwzględniają wszystkie zawarte dwu- lub wielostronne umowy bądź uzgodnienia dotyczące bezpośredniej współpracy między organami ścigania oraz, jeżeli umowy lub uzgodnienia tego typu już istnieją, odpowiednio je zmieniają. Wobec braku tych umów lub uzgodnień między zainteresowanymi Stronami, Strony mogą uznać postanowienia niniejszego Protokołu za podstawę wzajemnej współpracy w dziedzinie egzekwowania prawa w zakresie przestępstw lub wykroczeń uwzględnionych w niniejszym

Protokole. O ile to możliwe, Strony w pełni stosują postanowienia umów lub uzgodnień, w tym określonych przez organizacje międzynarodowe lub regionalne, dotyczących rozszerzania współpracy między organami ścigania.

3. Strony dokładają wszelkich starań, aby nawiązać w ramach swoich możliwości współpracę w zakresie reagowania na nielegalny handel międzynarodowy wyrobami tytoniowymi z wykorzystaniem zaawansowanej technologii.

Artykuł 28

Wzajemna pomoc administracyjna

Zgodnie z właściwymi dla danego kraju systemami prawa i administracji, Strony na wniosek lub z własnej inicjatywy przekazują sobie wzajemnie informacje gwarantujące właściwe stosowanie prawa celnego i innego do zapobiegania nielegalnemu handlowi tytoniem, wyrobami tytoniowymi lub urządzeniami do ich wytwarzania oraz wykrywania, dochodzenia, ścigania i zwalczania takiego handlu. Strony uznają wymienione informacje za poufne i przeznaczone do ograniczonego wykorzystania, chyba że Strona przekazująca informacje postanowi inaczej. Informacje te mogą obejmować:

- a) nowe techniki celne i inne techniki związane z egzekwowaniem prawa o udowodnionej skuteczności;
- b) nowe tendencje, środki lub metody angażowania się w nielegalny handel tytoniem, wyrobami tytoniowymi i urządzeniami do ich wytwarzania;
- c) towary uznane za przedmiot nielegalnego handlu tytoniem, wyrobami tytoniowymi i urządzeniami do ich wytwarzania, a także szczegóły opisu, pakowania, przewozu i składowania oraz metod wykorzystywanych w odniesieniu do tych towarów;
- d) dane osób fizycznych lub prawnych, o których wiadomo, że popełniły przestępstwo lub wykroczenie, lub są stroną przestępstwa lub wykroczenia określonego zgodnie z art. 14; oraz
- e) wszelkie inne dane, które mogłyby pomóc wyznaczonym organom w ocenie ryzyka dotyczącego kontroli oraz mogłyby zostać wykorzystane w innych celach związanych z egzekwowaniem prawa.

Artykuł 29

Wzajemna pomoc prawna

1. Strony udzielają sobie w możliwie najszerszym zakresie wzajemnej pomocy prawnej w dochodzeniu i prowadzeniu postępowania karnego i sądowego dotyczącego przestępstw określonych zgodnie z art. 14 niniejszego Protokołu.

2. Wzajemna pomoc prawna jest udzielana w możliwie najszerszym zakresie dopuszczalnym na mocy właściwych przepisów, traktatów, umów i uzgodnień Strony będącej adresatem wniosku o pomoc w dochodzeniu i prowadzeniu postępowania karnego lub sądowego dotyczącego przestępstw lub wykroczeń, za które osoby prawne odpowiadają zgodnie z art. 15 wobec Strony zwracającej się o pomoc prawną.

3. Zgodnie z niniejszym artykułem, o udzielenie wzajemnej pomocy prawnej można się zwrócić w każdym z wymienionych poniżej celów:

- a) zebranie dowodów lub zeznań od osób;

- b) dostarczenie dokumentów sądowych;
- c) wykonanie przeszukań i zajęć oraz zabezpieczenie dowodów;
- d) przeszukiwanie obiektów i miejsc;
- e) udzielenie informacji, uzyskanie dowodów i opinii biegłych;
- f) złożenie oryginałów lub poświadczonych odpisów właściwych dokumentów i rejestrów, w tym rejestrów rządowych, bankowych, finansowych, firmowych lub biznesowych;
- g) ustalenie lub śledzenie zysków z przestępstw, majątku, narzędzi lub innych przedmiotów dla celów dowodowych;
- h) umożliwienie dobrowolnego pojawienia się danych osób na terytorium Strony zwracającej się o pomoc prawną; oraz
- i) uzyskanie każdej innej pomocy, która nie jest sprzeczna z przepisami prawa krajowego Strony będącej adresatem wniosku o udzielenie pomocy.

4. Postanowienia niniejszego artykułu nie wpływają na zobowiązania wynikające z dowolnych innych traktatów, dwu- lub wielostronnych, które w całości lub w części regulują lub będą regulowały wzajemną pomocą prawną.

5. Na zasadzie wzajemności, postanowienia ust. 6 do 24 stosuje się do wniosków złożonych zgodnie z niniejszym artykułem, jeżeli dane Strony nie są związane traktatem lub umową międzyrządową o wzajemnej pomocy prawnej. Jeżeli Strony są związane takim traktatem lub umową międzyrządową, zastosowanie mają właściwe postanowienia takiego traktatu lub umowy międzyrządowej, o ile Strony nie zdecydują się zamiast tego na stosowanie postanowień ust. 6 do 24. Strony zdecydowanie zachęca się do stosowania postanowień tych ustępów, jeżeli ułatwiają one współpracę.

6. Strony powołują organ centralny odpowiedzialny oraz uprawniony do otrzymywania wniosków o udzielenie wzajemnej pomocy prawnej oraz za ich realizację albo przekazanie do realizacji odpowiednim organom właściwym. Jeżeli Strona dysponuje odrębnym regionem lub terytorium, na którym obowiązuje odrębny system wzajemnej pomocy prawnej, może wyznaczyć odrębny organ centralny pełniący tę samą funkcję, co organ centralny w regionie lub na terytorium tej Strony. Organy centralne gwarantują niezwłoczną i właściwą realizację lub przekazanie otrzymanych wniosków. Przy przekazywaniu wniosku przez organ centralny do realizacji właściwemu organowi, organ centralny zachęca właściwy organ do niezwłocznej i prawidłowej realizacji wniosku. Z chwilą przystąpienia, przyjęcia, zatwierdzenia, formalnego potwierdzenia lub ratyfikowania niniejszego Protokołu, każda ze Stron powiadamia Szefa Sekretariatu Konwencji o wyznaczonym do tego celu organie centralnym. Organy centralne wyznaczone przez Strony zajmują się przekazywaniem wniosków o wzajemną pomoc prawną oraz wszelkich informacji jej dotyczących. Wymóg ten pozostaje bez uszczerbku dla prawa Strony do żądania skierowania do niej tych informacji kanałem dyplomatycznym oraz, w okolicznościach wyjątkowych, jeżeli Strony tak postanowią i o ile to możliwe, za pomocą właściwych organizacji międzynarodowych.

7. Wnioski są sporządzane na piśmie lub, w miarę możliwości, za pomocą środków umożliwiających zarejestrowanie dokumentu w formie pisemnej w języku akceptowanym przez Stronę zgodnie z warunkami umożliwiającymi Stronie stwierdzenie autentyczności dokumentu. Szef Sekretariatu Konwencji zostaje powiadomiony o języku lub językach dopuszczalnych przez Strony z chwilą przystąpienia, przyjęcia, zatwierdzenia, formalnego potwierdzenia lub ratyfikowania niniejszego

Protokołu. W sytuacjach pilnych oraz jeżeli Strony tak postanowią, wnioski mogą być przedkładane ustnie, ale należy je w późniejszym terminie potwierdzić na piśmie.

8. Wniosek o udzielenie wzajemnej pomocy prawnej określa:

- a) tożsamość organu sporządzającego wniosek;
- b) przedmiot i charakter dochodzenia, postępowania karnego lub sądowego, którego wniosek dotyczy, a także nazwę i funkcję organu prowadzącego to dochodzenie, postępowanie karne lub sądowe;
- c) omówienie właściwych faktów z wyjątkiem wniosków o przekazanie akt sądowych;
- d) opis żądanej pomocy oraz szczegóły procedury, która zgodnie z życzeniem Strony powinna być stosowana;
- e) stosownie do sytuacji, tożsamość, miejsce pobytu i narodowość danej osoby;
- f) cel, dla którego wnioskuje się o przekazanie dowodu, informacji lub podjęcie działania; oraz
- g) przepisy prawa krajowego właściwe dla przestępstwa i kar za nie.

9. Strona będąca adresatem wniosku o udzielenie pomocy może zażądać dodatkowych informacji, jeżeli są one konieczne dla realizacji wniosku zgodnie z przepisami prawa krajowego lub jeżeli mogą ułatwić realizację wniosku.

10. Wniosek realizuje się zgodnie z przepisami prawa krajowego Strony będącej adresatem wniosku o udzielenie pomocy oraz w zakresie, który nie jest sprzeczny z przepisami prawa krajowego Strony będącej adresatem wniosku i, o ile to możliwe, zgodnie z procedurami określonymi we wniosku.

11. Strona wnioskująca nie przekazuje ani nie wykorzystuje informacji lub dowodów dostarczonych przez Stronę będącą adresatem wniosku dotyczącego dochodzeń, postępowań karnych lub sądowych innych niż te, które wymieniono we wniosku, bez uprzedniego uzyskania zgody Strony będącej adresatem wniosku. Żadne z postanowień niniejszego ustępu nie uniemożliwia Stronie wnioskującej ujawnienia w postępowaniu informacji lub dowodów uniewinniających oskarżonego. W ostatnim z wymienionych przypadków Strona wnioskująca powiadamia Stronę będącą adresatem wniosku przed takim ujawnieniem, a jeżeli jest to konieczne, konsultuje się ze Stroną będącą adresatem wniosku. Jeżeli w okolicznościach wyjątkowych wcześniejsze powiadomienie nie jest możliwe, Strona wnioskująca bezzwłocznie informuje o tym Stronę będącą adresatem wniosku.

12. Strona wnioskująca może zażądać, aby Strona będąca adresatem wniosku utajniła okoliczności i treść wniosku poza zakresem niezbędnym do realizacji wniosku. Jeżeli Strona będąca adresatem wniosku nie może spełnić wymogu poufności, niezwłocznie informuje o tym Stronę wnioskującą.

13. O ile to możliwe oraz zgodnie z podstawowymi zasadami prawa krajowego, jeżeli dana osoba przebywa na terytorium Strony i została przesłuchana przez organy sądowe drugiej Strony w charakterze świadka lub biegłego, pierwsza z wymienionych Stron, na wniosek drugiej Strony, może zezwolić na przesłuchanie w formie wideokonferencji, jeżeli osobiste stawienie się tej osoby na terytorium Strony wnioskującej jest niemożliwe lub niepożądane. Strony mogą postanowić, że przesłuchanie zostanie przeprowadzone przez organ sądowy Strony wnioskującej z udziałem organu sądowego Strony będącej adresatem wniosku.

14. Udzielenia wzajemnej pomocy prawnej można odmówić:

- a) jeżeli wniosek nie został sporządzony zgodnie z niniejszym artykułem;

b) jeżeli Strona będąca adresatem wniosku uzna, że realizacja wniosku przyniesie uszczerbek dla suwerenności, bezpieczeństwa, porządku publicznego lub innych podstawowych interesów;

c) jeżeli organy Strony będącej adresatem wniosku podlegałyby zakazowi na mocy przepisów prawa krajowego dotyczącego wykonania wnioskowanego działania odnoszącego się do każdego podobnego przestępstwa lub wykroczenia, które byłoby przedmiotem dochodzenia, postępowania karnego lub sądowego w jej własnej jurysdykcji;

d) jeżeli wniosek dotyczy przestępstwa, za które kara maksymalna na terytorium Strony będącej adresatem wniosku wynosi mniej niż dwa lata więzienia, lub innego rodzaju pozbawienia wolności, bądź jeżeli według osądu Strony będącej adresatem wniosku udzielenie pomocy stanowiłoby dla niej obciążenie nieproporcjonalne do ciężaru przestępstwa; lub

e) jeżeli udzielenie wnioskowanej pomocy prawnej byłoby sprzeczne z systemem prawnym Strony będącej adresatem wniosku dotyczącym udzielania wzajemnej pomocy prawnej.

15. Każdą odmowę udzielenia wzajemnej pomocy prawnej należy uzasadnić.

16. Strona nie może odmówić udzielenia wzajemnej pomocy prawnej przewidzianej w niniejszym artykule, uzasadniając odmowę względami zachowania tajemnicy bankowej.

17. Strony nie mogą odrzucić wniosku o udzielenie wzajemnej pomocy prawnej wyłącznie w oparciu przesłanki stanowiące, że przestępstwo lub wykroczenie uznaje się za dotyczące również spraw podatkowych.

18. Strony mogą odmówić udzielenia wzajemnej pomocy prawnej przewidzianej w niniejszym artykule, uzasadniając ją brakiem podwójnej karalności. Niemniej jednak Strona będąca adresatem wniosku, jeżeli uzna to za właściwe, może udzielić pomocy w zakresie określonym wedle jej uznania bez względu na to, czy na podstawie przepisów prawa krajowego Strony będącej adresatem wniosku dany czyn zostałby uznany za przestępstwo lub wykroczenie, czy też nie.

19. Strona będąca adresatem wniosku rozpatruje wniosek o udzielenie wzajemnej pomocy prawnej w możliwie najszybszym terminie i uwzględnia przy tym wszelkie terminy zaproponowane przez Stronę wnioskującą we wniosku. Strona będąca adresatem wniosku udziela odpowiedzi na uzasadnione zapytania Strony wnioskującej dotyczące postępów w rozpatrywaniu wniosku. Strona wnioskująca niezwłocznie informuje Stronę będącą adresatem wniosku, jeżeli pomoc, o którą wnioskowano, nie jest już konieczna.

20. Strona będąca adresatem wniosku może odroczyć udzielenie wzajemnej pomocy prawnej, uzasadniając to tym, że zakłóca ona prowadzone dochodzenie, postępowanie karne lub sądowe.

21. Przed odrzuceniem wniosku zgodnie z ust. 14 lub odroczeniem jego realizacji zgodnie z ust. 20 Strona będąca adresatem wniosku skonsultuje się ze Stroną wnioskującą w celu ustalenia, czy pomocy można udzielić na zasadach i warunkach uznanych za niezbędne. Jeżeli Strona wnioskująca przyjmuje pomoc na tych warunkach, musi ich przestrzegać.

22. Zwyczajowe koszty przygotowania wniosku ponosi Strona wnioskująca, chyba że zainteresowane Strony postanowią inaczej. W przypadku gdy do wykonania wniosku konieczne jest lub będzie poniesienie znacznych lub nadzwyczajnych wydatków, Strony podejmują konsultacje w celu ustalenia warunków, na jakich wniosek zostanie wykonany, oraz sposobu pokrycia kosztów.

23. W przypadku złożenia wniosku, Strona będąca adresatem wniosku:

a) przedkłada Stronie wnioskującej odpisy akt urzędowych, dokumentów lub informacji znajdujących się w jej posiadaniu, które na mocy przepisów prawa krajowego są ogólnie dostępne; oraz

b) może, według własnego uznania, przekazać Stronie wnioskującej w całości bądź w części lub z zastrzeżeniem warunków, które uznaje za właściwe, odpisy wszelkich akt urzędowych, dokumentów lub informacji znajdujących się w jej posiadaniu, które nie są ogólnie dostępne.

24. Stosownie do sytuacji Strony rozważą możliwość zawarcia dwu- lub wielostronnych umów bądź uzgodnień, które służyłyby celom niniejszego artykułu, jego skutecznemu wdrożeniu lub jego ulepszeniu.

Artykuł 30

Ekstradycja

1. Postanowienia niniejszego artykułu stosuje się do przestępstw określonych zgodnie z art. 14 niniejszego Protokołu, jeżeli:

a) osoba, której dotyczy wnioszek o ekstradycję, przebywa na terytorium Strony będącej adresatem wniosku;

b) przestępstwo, za które żąda się ekstradycji, podlega karze na mocy prawa krajowego Strony wnioskującej i Strony będącej adresatem wniosku; oraz

c) przestępstwo podlega karze więzienia lub innego rodzaju karze pozbawienia wolności na okres przynajmniej czterech lat, albo cięższej karze lub krótszemu okresowi kary uzgodnionemu przez zainteresowane Strony zgodnie z traktatami dwu- lub wielostronnymi, albo umowami międzynarodowymi

2. Każde z przestępstw, do których niniejszy artykuł ma zastosowanie, uznaje się za przestępstwo podlegające ekstradycji na mocy jakiegokolwiek, zawartego między Stronami układu o ekstradycji. Strony zobowiązują się do uznania tych przestępstw za przestępstwa podlegające ekstradycji w każdym układzie o ekstradycji zawierającym między nimi.

3. Jeżeli Strona uzależniająca ekstradycję od zawarcia układu otrzyma wniosek o ekstradycję od innej Strony, z którą nie zawarła układu o ekstradycji, może uznać postanowienia niniejszego Protokołu za podstawę prawną ekstradycji dotyczącą każdego przestępstwa, do którego mają zastosowanie postanowienia niniejszego artykułu.

4. Strony nieuzależniają ekstradycji od zawarcia układu wzajemnie uznają przestępstwa, do których mają zastosowanie postanowienia niniejszego artykułu, za podlegające ekstradycji.

5. Ekstradycja podlega warunkom przewidzianym w przepisach prawa Strony będącej adresatem wniosku lub właściwych układów o ekstradycji, w tym między innymi warunkom dotyczącym wymogu kary minimalnej objętej ekstradycją oraz przesłankom, na podstawie których Strona będąca adresatem wniosku może odmówić ekstradycji.

6. Z zastrzeżeniem przepisów prawa krajowego, Strony dążą do wykonania procedur ekstradycyjnych oraz uproszczenia wymogów dowodowych ich dotyczących i odnoszących się do wszelkich przestępstw, do których mają zastosowanie postanowienia niniejszego artykułu.

7. Jeżeli Strona, na której terytorium przebywa domniemany sprawca, nie dokona ekstradycji tej osoby z tytułu przestępstwa, do którego mają zastosowanie postanowienia niniejszego artykułu, na podstawie przesłanki stanowiącej, że osoba ta jest jej obywatelem, na wniosek Strony wnioskującej o

ekstradycję ma obowiązek przekazania sprawy bez zbędnej zwłoki do właściwych organów celem ścigania tej osoby. Organy te podejmują decyzję i prowadzą postępowanie w taki sam sposób, w jaki na mocy przepisów prawa krajowego tej Strony byłoby ono prowadzone w przypadku każdego innego przestępstwa o zbliżonym charakterze. Zainteresowane Strony współpracują ze sobą głównie w zakresie aspektów proceduralnych i dowodowych w celu zagwarantowania skuteczności ścigania.

8. Jeżeli prawo krajowe Strony pozwala jej na ekstradycję lub innego rodzaju wydanie jej obywateli wyłącznie pod takim warunkiem, że osoba ta zostanie zawrócona na terytorium tej Strony w celu wydania wyroku w sprawie lub postępowaniu, w którym wnioskowano o ekstradycję lub innego rodzaju wydanie danej osoby oraz że Strona ta i Strona dążąca do ekstradycji danej osoby wyrażą zgodę na tę możliwość, oraz inne ustalenia, które Strony mogą uznać za właściwe, taka ekstradycja lub innego rodzaju wydanie warunkowe są wystarczające dla wykonania zobowiązań określonych w ust. 7.

9. W przypadku odmowy ekstradycji, o którą wnioskowano dla potrzeb wykonania wyroku, ponieważ osoba poszukiwana jest obywatelem Strony będącej adresatem wniosku, jeżeli przepisy prawa krajowego na to zezwalają oraz zgodnie z wymogami tego prawa, Strona będąca adresatem wniosku na prośbę Strony wnioskującej bierze pod uwagę wykonanie wyroku wydanego na mocy przepisów prawa krajowego Strony wnioskującej lub innych przepisów.

10. Każdej osobie, przeciwko której prowadzi się postępowanie związane z popełnieniem przestępstw, do których mają zastosowanie postanowienia niniejszego artykułu, gwarantuje się równe traktowanie na wszystkich etapach postępowania, w tym korzystanie ze wszystkich praw i gwarancji przewidzianych na mocy przepisów prawa krajowego Strony, na której terytorium osoba ta przebywa.

11. Żadnego z postanowień niniejszego Protokołu nie należy interpretować jako nakładającego obowiązek ekstradycji, jeżeli Strona będąca adresatem wniosku dysponuje przesłankami uzasadniającymi przekonanie, że wniosek złożono w celu ścigania lub ukarania danej osoby ze względu na jej płeć, rasę, wyznanie, narodowość, pochodzenie etniczne lub poglądy polityczne, lub że wniosek zaszkodziłby sytuacji tej osoby z którejkolwiek z wymienionych przyczyn.

12. Strony nie mogą odrzucić wniosku o ekstradycję wyłącznie na podstawie przesłanek stanowiących, że przestępstwo uznano również za przestępstwo lub wykroczenie dotyczące spraw podatkowych.

13. Stosownie do sytuacji, przed odmówieniem ekstradycji Strona będąca adresatem wniosku konsultuje się ze Stroną wnioskującą w celu zapewnienia jej możliwości przedłożenia opinii oraz informacji istotnych w kontekście przedstawionych zarzutów.

14. Strony dążą do zawarcia umów lub uzgodnień dwu- lub wielostronnych umożliwiających wykonanie lub rozszerzenie skuteczności ekstradycji. Jeżeli Strony są związane obowiązującym układem lub uzgodnieniami międzyrządowymi, zastosowanie mają postanowienia tego układu bądź uzgodnienia międzyrządowego, chyba że Strony postanowią o stosowaniu zamiast tego postanowień ust. 1 do 13.

Artykuł 31

Środki gwarantowania ekstradycji

1. Z zastrzeżeniem przepisów prawa krajowego oraz układów o ekstradycji, Strona będąca adresatem wniosku, po stwierdzeniu, że okoliczności to uzasadniają oraz mają pilny charakter i na wniosek Strony wnioskującej, przejmuje kontrolę nad przebywającą na jej terytorium osobą, wobec której

wnioskuje się o ekstradycję lub podejmuje inne właściwe działania zabezpieczające stawiennictwo tej osoby podczas postępowania ekstradycyjnego.

2. Stosownie do sytuacji i bez zbędnej zwłoki oraz zgodnie z przepisami prawa krajowego powiadamia się Stronę wnioskującą o działaniach podjętych zgodnie z ust. 1.

3. Każda osoba, której dotyczą działania podjęte zgodnie z ust. 1, ma prawo do:

- a) bezzwłocznego skontaktowania się z najbliższym właściwym przedstawicielem państwa, którego osoba ta jest obywatelem lub, jeżeli osoba ta jest osobą bez przynależności państwowej, państwa, na którego terytorium osoba ta zamieszkuje; oraz
- b) wizyty przedstawiciela tego państwa.

CZĘŚĆ VI: SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Artykuł 32

Sprawozdawczość i wymiana informacji

1. Każda ze Stron składa Posiedzeniu Stron, za pośrednictwem Sekretariatu Konwencji, okresowe sprawozdania z wykonania postanowień niniejszego Protokołu.

2. Format i treść tych sprawozdań ustala Posiedzenie Stron. Sprawozdania te są częścią instrumentu systematycznej sprawozdawczości Ramowej Konwencji WHO o ograniczeniu użycia tytoniu.

3. Treść sprawozdań okresowych określonych w ust. 1 jest ustalona z uwzględnieniem m.in. następujących elementów:

- a) informacji w sprawie prawodawczych, wykonawczych, administracyjnych i innych środków wprowadzonych w celu wykonania postanowień niniejszego Protokołu;
- b) stosownie do sytuacji, informacji dotyczących wszelkich przeszkód lub barier przy wykonaniu postanowień niniejszego Protokołu oraz środków wprowadzonych w celu pokonania tych barier;
- c) stosownie do sytuacji, informacji o udzielonej, otrzymanej lub wnioskowanej pomocy finansowej i technicznej dotyczącej działań związanych z wyeliminowaniem nielegalnego handlu wyrobami tytoniowymi; oraz
- d) informacji podanych w art. 20.

W przypadkach, w których właściwe dane zgromadzono już w ramach części mechanizmu sprawozdawczego Konferencji Stron, Posiedzenie Stron nie powiela tych działań.

4. Zgodnie z art. 33 i 36, Posiedzenie Stron rozważa przyjęcie uzgodnień dotyczących udzielenia Stronom będącym krajami rozwijającymi się i Stronom, których gospodarki są w okresie transformacji, na ich wniosek, pomocy w wykonywaniu zobowiązań wynikających z niniejszego artykułu.

5. Przekazywanie informacji zgodnie z niniejszymi artykułami podlega przepisom prawa krajowego dotyczącym poufności i prywatności. Na podstawie wzajemnych ustaleń Strony zapewniają ochronę wszelkich przekazanych lub wymienionych informacji poufnych.

CZEŚĆ VII: UZGODNIENIA INSTYTUCJONALNE I ZASOBY FINANSOWE

Artykuł 33

Posiedzenie Stron

1. Niniejszym ustanawia się Posiedzenie Stron. Pierwszą sesję Posiedzenia Stron zwołuje Sekretariat Konwencji niezwłocznie przed pierwszą zwykłą sesją Konferencji Stron, jaka odbędzie się po wejściu w życie postanowień niniejszego Protokołu, lub niezwłocznie po niej.
2. Kolejne, zwyczajne sesje Posiedzenia Stron Sekretariat Konwencji zwołuje niezwłocznie przed zwyczajnymi sesjami Konferencji Stron lub niezwłocznie po nich.
3. Nadzwyczajne sesje Posiedzenia Stron odbywają się w takich terminach, jakie Posiedzenie uzna za właściwe, lub na pisemny wniosek jakiegokolwiek Strony pod warunkiem, że w terminie sześciu miesięcy od przekazania wniosku przez Sekretariat Konwencji zostanie on poparty przynajmniej przez jedną trzecią Stron.
4. Regulamin oraz przepisy finansowe Konferencji Stron Ramowej Konwencji WHO o ograniczeniu użycia tytoniu mają zastosowanie odpowiednio do Posiedzenia Stron, chyba że Posiedzenie Stron postanowi inaczej.
5. Posiedzenie Stron dokonuje systematycznych przeglądów wdrażania niniejszego Protokołu i podejmuje decyzje niezbędne do wsparcia jego skutecznego wdrażania.
6. Posiedzenie Stron podejmuje decyzję o skali i mechanizmie dobrowolnych wkładów Stron do Protokołu w celu realizacji niniejszego Protokołu, a także możliwych innych zasobach dotyczących jego wdrażania.
7. Na każdej sesji zwyczajnej Posiedzenie Stron w drodze konsensusu przyjmuje budżet i plan pracy na okres finansowania obowiązujący do terminu kolejnej zwyczajnej sesji, który jest odrębny od budżetu i planu prac Ramowej Konwencji WHO o ograniczeniu użycia tytoniu.

Artykuł 34

Sekretariat

1. Sekretariat Konwencji jest sekretariatem niniejszego Protokołu.
2. Do zadań Sekretariatu Konwencji w odniesieniu do jego roli sekretariatu niniejszego Protokołu należy:
  - a) wprowadzanie uzgodnień dotyczących sesji Posiedzenia Stron i organów pomocniczych, a także grup roboczych i innych organów ustanowionych przez Posiedzenie Stron oraz, stosownie do sytuacji, świadczenie im usług;
  - b) odbieranie, analizowanie, przekazywanie i dostarczanie niezbędnych informacji zwrotnych od i do zainteresowanych Stron i Posiedzeniu Stron w sprawie sprawozdań otrzymanych zgodnie z postanowieniami niniejszego Protokołu oraz ułatwianie wymiany informacji między Stronami;
  - c) udzielanie Stronom, zwłaszcza Stronom będącym krajami rozwijającymi się i Stronom, których gospodarki są w okresie transformacji, na ich wniosek, pomocy w zbieraniu, przekazywaniu i wymianie informacji niezbędnych zgodnie z niniejszym Protokołem oraz pomocy w identyfikowaniu dostępnych zasobów umożliwiających wykonanie zobowiązań wynikających z niniejszego Protokołu;

- d) przygotowywanie sprawozdań z działań przewidzianych w niniejszym Protokole pod nadzorem i do przedłożenia na Posiedzeniu Stron;
- e) zagwarantowanie, pod kierunkiem Posiedzenia Stron, niezbędnej koordynacji z właściwymi międzynarodowymi i regionalnymi organizacjami lub organami międzyrządowymi;
- f) przystępowanie, pod kierunkiem Posiedzenia Stron, do takich uzgodnień administracyjnych lub umownych, które mogą być konieczne dla skutecznego wykonania zadań sekretariatu wynikających z niniejszego Protokołu;
- g) otrzymywanie i przegląd wniosków organizacji międzyrządowych i pozarządowych wyrażających wolę pełnienia funkcji akredytowanych obserwatorów przy Posiedzeniu Stron przy jednoczesnym dopilnowaniu, by nie były one powiązane z przemysłem tytoniowym, oraz przedkładanie Posiedzeniu Stron zweryfikowanych wniosków do rozpatrzenia; oraz
- h) wykonywanie innych zadań sekretariatu określonych w niniejszym Protokole oraz innych zadań określonych przez Posiedzenie Stron.

Artykuł 35

Powiązania między Posiedzeniem Stron a organizacjami międzyrządowymi

Aby zagwarantować współpracę techniczną i finansową umożliwiającą osiągnięcie celu niniejszego Protokołu, Posiedzenie Stron może wnioskować o nawiązanie współpracy z właściwymi organizacjami międzynarodowymi oraz regionalnymi organizacjami międzyrządowymi, w tym instytucjami ds. finansów i rozwoju.

Artykuł 36

Zasoby finansowe

1. Strony uznają rolę zasobów finansowych w osiągnięciu celu niniejszego Protokołu oraz potwierdzają znaczenie postanowień art. 26 Ramowej Konwencji WHO o ograniczeniu użycia tytoniu dla osiągnięcia celów Konwencji.
2. Każda ze Stron udziela wsparcia finansowego w odniesieniu do prowadzonych przez siebie działań krajowych służących osiągnięciu celu niniejszego Protokołu zgodnie z jej planami, priorytetami i programami krajowymi.
3. Stosownie do sytuacji Strony wspierają wykorzystanie dwustronnych, regionalnych, subregionalnych i innych kanałów wielostronnych w celu finansowania potencjału Stron będących krajami rozwijającymi się i Stron, których gospodarki są w okresie transformacji, na rzecz osiągnięcia celów niniejszego Protokołu.
4. Nie naruszając postanowień art. 18, Strony zachęca się, z zastrzeżeniem przepisów prawa krajowego i strategii politycznych oraz stosownie do sytuacji, do wykorzystywania wszelkich skonfiskowanych zysków z przestępstw polegających na nielegalnym handlu tytoniem, wyrobami tytoniowymi i urządzeniami do ich wytwarzania do osiągnięcia celów niniejszego Protokołu.
5. Strony reprezentowane we właściwych organizacjach regionalnych i międzynarodowych, a także instytucjach ds. finansów i rozwoju zachęcają te podmioty do udzielania pomocy finansowej Stronom będącym krajami rozwijającymi się oraz Stronom, których gospodarki są w okresie transformacji, w celu wspierania ich w wykonywaniu zobowiązań wynikających z niniejszego Protokołu bez ograniczania prawa członkostwa w tych organizacjach.

6. Strony uzgadniają, że:

- a) aby wspomóc Strony w wypełnieniu zobowiązań ciążących na nich na mocy niniejszego Protokołu, należy zmobilizować i wykorzystać wszystkie właściwe, potencjalne i istniejące zasoby przeznaczone na działania dotyczące celu niniejszego Protokołu dla dobra wszystkich Stron, w szczególności Stron będących krajami rozwijającymi się i Stron, których gospodarki są w okresie transformacji; oraz
- b) Sekretariat Konwencji przekazuje Stronom będącym krajami rozwijającymi się i Stronom, których gospodarki są w okresie transformacji, na ich wniosek, dostępne zasoby finansowe umożliwiające wykonanie zobowiązań spoczywających na nich na mocy niniejszego Protokołu.

7. Strony mogą zażądać, aby przemysł tytoniowy pokrył wszelkie koszty poniesione przez Stronę w związku z wypełnianiem przez nią jej zobowiązań na rzecz osiągnięcia celów niniejszego Protokołu, zgodnie z art. 5 ust. 3 Ramowej Konwencji WHO o ograniczeniu użycia tytoniu.

8. Z zastrzeżeniem przepisów prawa krajowego, Strony dążą do samofinansowania wdrażania Protokołu, w tym poprzez nakładanie na wyroby tytoniowe podatków i innych opłat.

CZEŚĆ VIII: ROZSTRZYGANIE SPORÓW

Artykuł 37

Rozstrzyganie sporów

Rozstrzyganie zaistniałych między Stronami sporów dotyczących wykładni lub stosowania postanowień niniejszego Protokołu podlega art. 27 Ramowej Konwencji WHO o ograniczeniu użycia tytoniu.

CZEŚĆ IX: ZMIANY PROTOKOŁU

Artykuł 38

Zmiany w niniejszym Protokole

1. Każda ze Stron może proponować zmiany do niniejszego Protokołu.
2. Posiedzenie Stron rozpatruje i zatwierdza zmiany do niniejszego Protokołu. Tekst proponowanej zmiany do Protokołu podaje do wiadomości Stron Sekretariat Konwencji przynajmniej na sześć miesięcy przed sesją, na której proponuje się taką zmianę. Sekretariat Konwencji przekazuje również proponowaną zmianę sygnatariuszom niniejszego Protokołu oraz, do celów informacyjnych, depozytariuszowi.
3. Strony podejmują starania, aby osiągnąć porozumienie w sprawie każdej proponowanej zmiany do Protokołu na drodze konsensusu. Jeżeli wszelkie próby osiągnięcia konsensusu zostały wyczerpane i porozumienie nie zostało osiągnięte, taka zmiana tylko w ostateczności zostaje przyjęta większością trzech czwartych głosów Stron obecnych i biorących udział w głosowaniu na sesji. Do celów niniejszego artykułu „Strony obecne i biorące udział w głosowaniu” oznaczają Strony obecne i oddające głos za lub przeciw. Przyjętą zmianę podaje do wiadomości Sekretariat Konwencji, który rozsyła ją wszystkim Stronom do akceptacji.

4. Dokumenty przyjęcia zmiany są składane depozytariuszowi. Zmiana przyjęta zgodnie z ust. 3 wchodzi w życie dla tych Stron, które ją przyjęły, po upływie 90. dnia od daty otrzymania przez depozytariusza dokumentu przyjęcia co najmniej od dwóch trzecich Stron.

5. Zmiana wchodzi w życie dla każdej innej Strony 90. dnia od daty złożenia przez tę Stronę depozytariuszowi dokumentu przyjęcia danej zmiany.

Artykuł 39

Zatwierdzanie i wprowadzanie zmian do załączników do niniejszego Protokołu

1. Każda Strona może zaproponować załącznik do Protokołu lub zmiany do załączników do Protokołu.
2. Załączniki ograniczają się do wykazów, formularzy i innych materiałów opisowych dotyczących kwestii proceduralnych, naukowych, technicznych lub administracyjnych.
3. Załączniki do niniejszego Protokołu i zmiany do nich są proponowane, zatwierdzane i wprowadzane w życie zgodnie z procedurą określoną w art. 38.

CZĘŚĆ X: POSTANOWIENIA KOŃCOWE

Artykuł 40

Zastrzeżenia

Do niniejszego Protokołu nie można zgłaszać żadnych zastrzeżeń.

Artykuł 41

Odstąpienie

1. W dowolnym terminie po upływie dwóch lat od daty, z którą postanowienia niniejszego Protokołu zaczęły obowiązywać daną Stronę, Strona ta może odstąpić od Protokołu, kierując do depozytariusza pisemne powiadomienie.
2. Każde takie odstąpienie wchodzi w życie po upływie jednego roku od dnia otrzymania przez depozytariusza zawiadomienia o odstąpieniu lub w takim późniejszym terminie, jaki został określony w zawiadomieniu o odstąpieniu.
3. Stronę, która odstąpiła od Ramowej Konwencji WHO o ograniczeniu użycia tytoniu, uznaje się również za Stronę, która odstąpiła od postanowień niniejszego Protokołu ze skutkiem od daty odstąpienia tej Strony od Ramowej Konwencji WHO o ograniczeniu użycia tytoniu.

Artykuł 42

Prawo do głosowania

1. Każda ze Stron niniejszego Protokołu dysponuje jednym głosem, z wyjątkiem przypadków określonych w ust. 2.
2. Regionalne organizacje integracji gospodarczej w sprawach podlegających ich kompetencji rozporządzają prawem do głosowania z liczbą głosów równą liczbie państw członkowskich będących Stronami Protokołu. Organizacja taka nie może korzystać z prawa głosu, jeżeli którekolwiek z jej państw członkowskich korzysta ze swego prawa głosu i odwrotnie.

Artykuł 43

Podpis

Protokół udostępnia się do podpisania przez wszystkie Strony Ramowej Konwencji WHO o ograniczeniu użycia tytoniu w siedzibie głównej Światowej Organizacji Zdrowia w Genewie, od 10 do 11 stycznia 2013 r. oraz w późniejszym terminie w Siedzibie Głównej Narodów Zjednoczonych w Nowym Jorku, do 9 stycznia 2014 r.

Artykuł 44

Ratyfikowanie, przyjęcie, zatwierdzenie, formalne poświadczenie lub przystąpienie

1. Niniejszy Protokół podlega ratyfikacji, przyjęciu, zatwierdzeniu lub przystąpieniu przez państwa i formalnemu zatwierdzeniu lub przystąpieniu ze strony regionalnych organizacji integracji gospodarczej, będących Stronami Ramowej Konwencji WHO o ograniczeniu użycia tytoniu. Protokół jest otwarty do przystąpienia w dniu następującym po dacie, z którą zamknięto go do podpisu. Instrumenty ratyfikacji, przyjęcia, zatwierdzenia, formalnego poświadczenia lub przystąpienia są składane u depozytariusza.

2. Każda regionalna organizacja integracji gospodarczej, która zostaje Stroną w przypadku, gdy żadne z jej państw członkowskich nie jest Stroną, jest związana wszystkimi zobowiązaniami wynikającymi z niniejszego Protokołu. W przypadku organizacji, których Stroną jest przynajmniej jedno państwo członkowskie, organizacja i jej państwa członkowskie podejmują decyzję w sprawie właściwych dla nich zakresów odpowiedzialności za wykonanie swoich zobowiązań wynikających z niniejszego Protokołu. W takich przypadkach organizacja i państwa członkowskie nie są upoważnione do jednoczesnego wykonywania praw wynikających z niniejszego Protokołu.

3. W instrumentach dotyczących formalnego poświadczenia lub w instrumentach dotyczących przystąpienia regionalnej organizacji integracji gospodarczej mogą określić zakres swoich kompetencji dotyczących kwestii uregulowanych postanowieniami niniejszego Protokołu. Organizacje te informują również depozytariusza, który z kolei informuje Strony, o wszelkich istotnych modyfikacjach zakresu ich kompetencji.

Artykuł 45

Wejście w życie

1. Postanowienia niniejszego Protokołu wchodzi w życie 90. dnia po dacie złożenia do depozytariusza 40. instrumentu ratyfikacji, przyjęcia, zatwierdzenia, formalnego poświadczenia lub przystąpienia.

2. W odniesieniu do każdej Strony Ramowej Konwencji WHO o ograniczeniu użycia tytoniu, która ratyfikuje, przyjmuje, zatwierdza lub formalnie poświadcza niniejszy Protokół lub przystępuje do niego po spełnieniu warunków określonych w ust. 1 dotyczących wejścia w życie, postanowienia niniejszego Protokołu wchodzi w życie dziewięćdziesiątego dnia po dacie złożenia instrumentu ratyfikacji, przyjęcia, zatwierdzenia lub formalnego poświadczenia.

3. Do celów niniejszego artykułu, żadnego instrumentu złożonego przez regionalną organizację integracji gospodarczej nie uznaje się za instrument dodatkowy obok instrumentów złożonych przez państwa członkowskie tej organizacji.

Artykuł 46

Depozytariusz

Funkcję depozytariusza niniejszego Protokołu pełni Sekretarz Generalny Organizacji Narodów Zjednoczonych.

Artykuł 47

Teksty autentyczne

Oryginał niniejszego Protokołu, którego wersje w języku arabskim, chińskim, angielskim, francuskim, rosyjskim i hiszpańskim mają jednakową moc prawną, składa się u Sekretarza Generalnego Narodów Zjednoczonych.

PROTOCOL TO ELIMINATE ILLICIT TRADE IN TOBACCO PRODUCTS

PREAMBLE

The Parties to this Protocol,

Considering that on 21 May 2003, the Fifty-sixth World Health Assembly adopted by consensus the WHO Framework Convention on Tobacco Control, which came into force on 27 February 2005;

Recognizing that the WHO Framework Convention on Tobacco Control is one of the United Nations' most rapidly ratified treaties and a fundamental tool for attaining the objectives of the World Health Organization;

Recalling the Preamble to the Constitution of the World Health Organization, which states that the enjoyment of the highest attainable standard of health as a fundamental right of every human being without distinction of race, religion, political belief, economic or social condition;

Determined also to give priority to their right to protect public health;

Deeply concerned that the illicit trade in tobacco products is contributing to the spread of the tobacco epidemic, which is a global problem with serious consequences for public health that calls for effective, appropriate and comprehensive domestic and international responses;

Recognizing further that illicit trade in tobacco products undermines price and tax measures designed to strengthen tobacco control and thereby increases the accessibility and affordability of tobacco products;

Seriously concerned by the adverse effects that the increase in accessibility and affordability of illicitly traded tobacco products has on public health and the well-being, in particular of young people, the poor and other vulnerable groups;

Seriously concerned about the disproportionate economic and social implications of illicit trade in tobacco products on developing countries and countries with economies in transition;

Aware of the need to develop scientific, technical and institutional capacity to plan and implement appropriate national, regional and international measures to eliminate all forms of illicit trade in tobacco products;

Acknowledging that access to resources and relevant technologies is of great importance for enhancing the ability of Parties, particularly in developing countries and countries with economies in transition, to eliminate all forms of illicit trade in tobacco products;

Acknowledging also that, although free zones are established to facilitate legal trade, they have been used to facilitate the globalization of illicit trade in tobacco products, both in relation to the illicit transit of smuggled products and in the manufacture of illicit tobacco products;

Recognizing also that illicit trade in tobacco products undermines the economies of Parties and adversely affects their stability and security;

Also aware that illicit trade in tobacco products generates financial profits that are used to fund transnational criminal activity, which interferes with government objectives;

Recognizing that the illicit trade in tobacco products undermines health objectives, imposes additional strain on health systems and causes losses of revenue to the economies of the Parties;

Mindful of Article 5.3 of the WHO Framework Convention on Tobacco Control in which Parties agree that in setting and implementing their public health policies with respect to tobacco control, Parties shall act to protect these policies from commercial and other vested interests of the tobacco industry in accordance with national law;

Emphasizing the need to be alert to any efforts by the tobacco industry to undermine or subvert strategies to combat illicit trade in tobacco products and the need to be informed of activities of the tobacco industry that have a negative impact on strategies to combat illicit trade in tobacco products;

Mindful of Article 6.2 of the WHO Framework Convention on Tobacco Control, which encourages Parties to prohibit or restrict, as appropriate, sales to and/or importation by international travellers of tax- and duty-free tobacco products;

Recognizing in addition that tobacco and tobacco products in international transit and transshipment find a channel for illicit trade;

Taking into account that effective action to prevent and combat illicit trade in tobacco products requires a comprehensive international approach to, and close cooperation on, all aspects of illicit trade, including, as appropriate, illicit trade in tobacco, tobacco products and manufacturing equipment;

Recalling and emphasizing the importance of other relevant international agreements such as the United Nations Convention against Transnational Organized Crime, the United Nations Convention against Corruption and the United Nations Convention against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances and the obligation that Parties to these Conventions have to apply, as appropriate, the relevant provisions of these Conventions to illicit trade in tobacco, tobacco products and manufacturing equipment and *encouraging* those Parties that have not yet become Parties to these agreements to consider doing so;

Recognizing the need to build enhanced cooperation between the Convention Secretariat of the WHO Framework Convention on Tobacco Control and the United Nations Office on Drugs and Crime, the World Customs Organization and other bodies, as appropriate;

Recalling Article 15 of the WHO Framework Convention on Tobacco Control, in which Parties recognize, inter alia, that the elimination of all forms of illicit trade in tobacco products, including smuggling and illicit manufacturing, is an essential component of tobacco control;

Considering that this Protocol does not seek to address issues concerning intellectual property rights; and

Convinced that supplementing the WHO Framework Convention on Tobacco Control by a comprehensive protocol will be a powerful, effective means to counter illicit trade in tobacco products and its grave consequences,

Hereby agree as follows:

PART I: INTRODUCTION

ARTICLE 1

USE OF TERMS

1. "Brokering" means acting as an agent for others, as in negotiating contracts, purchases, or sales in return for a fee or commission.

2. "Cigarette" means a roll of cut tobacco for smoking, enclosed in cigarette paper. This excludes specific regional products such as bidis, ang hoon, or other similar products which can be wrapped in paper or leaves. For the purpose of Article 8, "cigarette" also includes fine cut "roll your own" tobacco for the purposes of making a cigarette.
3. "Confiscation", which includes forfeiture where applicable, means the permanent deprivation of property by order of a court or other competent authority.
4. "Controlled delivery" means the technique of allowing illicit or suspect consignments to pass out of, through or into the territory of one or more States, with the knowledge and under the supervision of their competent authorities, with a view to the investigation of an offence and the identification of persons involved in the commission of the offence.
5. "Free zone" means a part of the territory of a Party where any goods introduced are generally regarded, in so far as import duties and taxes are concerned, as being outside the Customs territory.
6. "Illicit trade" means any practice or conduct prohibited by law and which relates to production, shipment, receipt, possession, distribution, sale or purchase, including any practice or conduct intended to facilitate such activity.
7. "Licence" means permission from a competent authority following submission of the requisite application or other documentation to the competent authority.
8. (a) "Manufacturing equipment" means machinery which is designed, or adapted, to be used solely for the manufacture of tobacco products and is integral to the manufacturing process.¹

(b) "Any part thereof" in the context of manufacturing equipment means any identifiable part which is unique to manufacturing equipment used in the manufacture of tobacco products.
9. "Party" means, unless the context indicates otherwise, a Party to this Protocol.
10. "Personal data" means any information relating to an identified or identifiable natural person.

---

¹ Parties may include reference to the Harmonized Commodity Description and Coding System of the World Customs Organization for this purpose, wherever applicable.

11. “Regional economic integration organization” means an organization that is composed of several sovereign states, and to which its Member States have transferred competence over a range of matters, including the authority to make decisions binding on its Member States in respect of those matters.²

12. The “supply chain” covers the manufacture of tobacco products and manufacturing equipment; and import or export of tobacco products and manufacturing equipment; and may be extended, where relevant, to one or more of the following activities when so decided by a Party:

- (a) retailing of tobacco products;
- (b) growing of tobacco, except for traditional small-scale growers, farmers and producers;
- (c) transporting commercial quantities of tobacco products or manufacturing equipment; and
- (d) wholesaling, brokering, warehousing or distribution of tobacco and tobacco products or manufacturing equipment.

13. “Tobacco products” means products entirely or partly made of the leaf tobacco as raw material, which are manufactured to be used for smoking, sucking, chewing or snuffing.

14. “Tracking and tracing” means systematic monitoring and re-creation by competent authorities or any other person acting on their behalf of the route or movement taken by items through the supply chain, as outlined in Article 8.

ARTICLE 2

RELATIONSHIP BETWEEN THIS PROTOCOL AND OTHER AGREEMENTS AND LEGAL INSTRUMENTS

1. The provisions of the WHO Framework Convention on Tobacco Control that apply to its protocols shall apply to this Protocol.

2. Parties that have entered into the types of agreements mentioned in Article 2 of the WHO Framework Convention on Tobacco Control shall communicate such agreements to the Meeting of the Parties through the Convention Secretariat.

---

² Where appropriate, national or domestic will refer equally to regional economic integration organizations.

3. Nothing in this Protocol shall affect the rights and obligations of any Party pursuant to any other international convention, treaty or international agreement in force for that Party that it deems to be more conducive to the achievement of the elimination of illicit trade in tobacco products.

4. Nothing in this Protocol shall affect other rights, obligations and responsibilities of Parties under international law, including the United Nations Convention against Transnational Organized Crime.

ARTICLE 3

OBJECTIVE

The objective of this Protocol is to eliminate all forms of illicit trade in tobacco products, in accordance with the terms of Article 15 of the WHO Framework Convention on Tobacco Control.

PART II: GENERAL OBLIGATIONS

ARTICLE 4

GENERAL OBLIGATIONS

1. In addition to the provisions of Article 5 of the WHO Framework Convention on Tobacco Control, Parties shall:

(a) adopt and implement effective measures to control or regulate the supply chain of goods covered by this Protocol in order to prevent, deter, detect, investigate and prosecute illicit trade in such goods and shall cooperate with one another to this end;

(b) take any necessary measures in accordance with their national law to increase the effectiveness of their competent authorities and services, including customs and police responsible for preventing, deterring, detecting, investigating, prosecuting and eliminating all forms of illicit trade in goods covered by this Protocol;

(c) adopt effective measures for facilitating or obtaining technical assistance and financial support, capacity building and international cooperation in order to achieve the objectives of this Protocol and ensure the availability to, and secure exchange with, the competent authorities of information to be exchanged under this Protocol;

(d) cooperate closely with one another, consistent with their respective domestic legal and administrative systems, in order to enhance the effectiveness of law enforcement action to combat the unlawful conduct including criminal offences established in accordance with Article 14 of this Protocol;

(e) cooperate and communicate, as appropriate, with relevant regional and international intergovernmental organizations in the secure³ exchange of information covered by this Protocol in order to promote the effective implementation of this Protocol; and

(f) within the means and resources at their disposal, cooperate to raise financial resources for the effective implementation of this Protocol through bilateral and multilateral funding mechanisms.

2. In implementing their obligations under this Protocol, Parties shall ensure the maximum possible transparency with respect to any interactions they may have with the tobacco industry.

ARTICLE 5

PROTECTION OF PERSONAL DATA

Parties shall protect personal data of individuals regardless of nationality or residence, subject to national law, taking into consideration international standards regarding the protection of personal data, when implementing this Protocol.

PART III: SUPPLY CHAIN CONTROL

ARTICLE 6

LICENCE, EQUIVALENT APPROVAL OR CONTROL SYSTEM

1. To achieve the objectives of the WHO Framework Convention on Tobacco Control and with a view to eliminating illicit trade in tobacco products and manufacturing equipment, each Party shall prohibit the conduct of any of the following activities by any natural or legal person except pursuant to a licence or equivalent approval (hereafter "licence") granted, or control system implemented, by a competent authority in accordance with national law:

---

³ A secure exchange of information between two parties is resistant to interception and tampering (falsification). In other words, the information exchanged between the two parties cannot be read or modified by a third party.

- (a) manufacture of tobacco products and manufacturing equipment;
and
  - (b) import or export of tobacco products and manufacturing equipment.
2. Each Party shall endeavour to license, to the extent considered appropriate, and when the following activities are not prohibited by national law, any natural or legal person engaged in:
- (a) retailing of tobacco products;
  - (b) growing of tobacco, except for traditional small-scale growers, farmers and producers;
  - (c) transporting commercial quantities of tobacco products or manufacturing equipment; and
  - (d) wholesaling, brokering, warehousing or distribution of tobacco and tobacco products or manufacturing equipment.
3. With a view to ensuring an effective licensing system, each Party shall:
- (a) establish or designate a competent authority or authorities to issue, renew, suspend, revoke and/or cancel licences, subject to the provisions of this Protocol, and in accordance with its national law, to conduct the activities specified in paragraph 1;
  - (b) require that each application for a licence contains all the requisite information about the applicant, which should include, where applicable:
    - (i) where the applicant is a natural person, information regarding his or her identity, including full name, trade name, business registration number (if any), applicable tax registration numbers (if any) and any other information to allow identification to take place;
    - (ii) when the applicant is a legal person, information regarding its identity, including full legal name, trade name, business registration number, date and place of incorporation, location of corporate headquarters and principal place of business, applicable tax registration numbers, copies of articles of incorporation or equivalent documents, its corporate affiliates, names of its

directors and of any designated legal representatives, including any other information to allow identification to take place;

(iii) precise business location of the manufacturing unit(s), warehouse location and production capacity of the business run by the applicant;

(iv) details of the tobacco products and manufacturing equipment covered by the application, such as product description, name, registered trade mark if any, design, brand, model or make and serial number of the manufacturing equipment;

(v) description of where manufacturing equipment will be installed and used;

(vi) documentation or a declaration regarding any criminal records;

(vii) complete identification of the bank accounts intended to be used in the relevant transactions and other relevant payment details; and

(viii) a description of the intended use and intended market of sale of the tobacco products, with particular attention to ensuring that tobacco product production or supply is commensurate with reasonably anticipated demand;

(c) monitor and collect, where applicable, any licence fees that may be levied and consider using them in effective administration and enforcement of the licensing system or for public health or any other related activity in accordance with national law;

(d) take appropriate measures to prevent, detect and investigate any irregular or fraudulent practices in the operation of the licensing system;

(e) undertake measures such as periodic review, renewal, inspection or audit of licences where appropriate;

(f) establish, where appropriate, a time frame for expiration of licences and subsequent requisite reapplication or updating of application information;

(g) oblige any licensed natural or legal person to inform the competent authority in advance of any change of location of their business or any significant change in information relevant to the activities as licensed;

(h) oblige any licensed natural or legal person to inform the competent authority, for appropriate action, of any acquisition or disposal of manufacturing equipment; and

(i) ensure that the destruction of any such manufacturing equipment or any part thereof, shall take place under the supervision of the competent authority.

4. Each Party shall ensure that no licence shall be assigned and/or transferred without receipt from the proposed licensee of the appropriate information contained in paragraph 3, and without prior approval from the competent authority.

5. Five years following the entry into force of this Protocol, the Meeting of the Parties shall ensure at its next session that evidence-based research is conducted to ascertain whether any key inputs exist that are essential to the manufacture of tobacco products, are identifiable and can be subject to an effective control mechanism. On the basis of such research, the Meeting of the Parties shall consider appropriate action.

ARTICLE 7

DUE DILIGENCE

1. Each Party shall require, consistent with its national law and the objectives of the WHO Framework Convention on Tobacco Control, that all natural and legal persons engaged in the supply chain of tobacco, tobacco products and manufacturing equipment:

(a) conduct due diligence before the commencement of and during the course of, a business relationship;

(b) monitor the sales to their customers to ensure that the quantities are commensurate with the demand for such products within the intended market of sale or use; and

(c) report to the competent authorities any evidence that the customer is engaged in activities in contravention of its obligations arising from this Protocol.

2. Due diligence pursuant to paragraph 1 shall, as appropriate, consistent with its national law and the objectives of the WHO Framework Convention on Tobacco Control, include, inter alia, requirements for customer identification, such as obtaining and updating information relating to the following:

(a) establishing that the natural or legal person holds a licence in accordance with Article 6;

(b) when the customer is a natural person, information regarding his or her identity, including full name, trade name, business registration number (if any), applicable tax registration numbers (if any) and verification of his or her official identification;

(c) when the customer is a legal person, information regarding its identity, including full name, trade name, business registration number, date and place of incorporation, location of corporate headquarters and principal place of business, applicable tax registration numbers, copies of articles of incorporation or equivalent documents, its corporate affiliates, names of its directors and any designated legal representatives, including the representatives' names and verification of their official identification;

(d) a description of the intended use and intended market of sale of tobacco, tobacco products or manufacturing equipment; and

(e) a description of the location where manufacturing equipment will be installed and used.

3. Due diligence pursuant to paragraph 1 may include requirements for customer identification, such as obtaining and updating information relating to the following:

(a) documentation or a declaration regarding any criminal records; and

(b) identification of the bank accounts intended to be used in transactions.

4. Each Party shall, on the basis of the information reported in paragraph 1(c), take all necessary measures to ensure compliance with the obligations arising from this Protocol, which may include the designation of a customer within the jurisdiction of the Party to become a blocked customer as defined by national law.

ARTICLE 8

TRACKING AND TRACING

1. For the purposes of further securing the supply chain and to assist in the investigation of illicit trade in tobacco products, the Parties agree to establish within five years of entry into force of this Protocol a global tracking and tracing regime, comprising national and/or regional tracking and tracing systems and a global information-sharing focal point located at the Convention Secretariat of the WHO Framework Convention on Tobacco Control and accessible to all Parties, enabling Parties to make enquiries and receive relevant information.

2. Each Party shall establish, in accordance with this Article, a tracking and tracing system, controlled by the Party for all tobacco products that are manufactured in or imported onto its territory taking into account their own national or regional specific needs and available best practice.

3. With a view to enabling effective tracking and tracing, each Party shall require that unique, secure and non-removable identification markings (hereafter called unique identification markings), such as codes or stamps, are affixed to or form part of all unit packets and packages and any outside packaging of cigarettes within a period of five years and other tobacco products within a period of ten years of entry into force of this Protocol for that Party.

4.1 Each Party shall, for purposes of paragraph 3, as part of the global tracking and tracing regime, require that the following information be available, either directly or accessible by means of a link, to assist Parties in determining the origin of tobacco products, the point of diversion where applicable, and to monitor and control the movement of tobacco products and their legal status:

- (a) date and location of manufacture;
- (b) manufacturing facility;
- (c) machine used to manufacture tobacco products;
- (d) production shift or time of manufacture;
- (e) the name, invoice, order number and payment records of the first customer who is not affiliated with the manufacturer;

- (f) the intended market of retail sale;
- (g) product description;
- (h) any warehousing and shipping;
- (i) the identity of any known subsequent purchaser; and
- (j) the intended shipment route, the shipment date, shipment destination, point of departure and consignee.

4.2 The information in subparagraphs (a), (b), (g) and where available (f), shall form part of the unique identification markings.

4.3 Where the information in subparagraph (f) is not available at the time of marking, Parties shall require the inclusion of such information in accordance with Article 15.2(a) of the WHO Framework Convention on Tobacco Control.

5. Each Party shall require, within the time limits specified in this Article, that the information set out in paragraph 4 is recorded, at the time of production, or at the time of first shipment by any manufacturer or at the time of import onto its territory.

6. Each Party shall ensure that the information recorded under paragraph 5 is accessible by that Party by means of a link with the unique identification markings required under paragraphs 3 and 4.

7. Each Party shall ensure that the information recorded in accordance with paragraph 5, as well as the unique identification markings rendering such information accessible in accordance with paragraph 6 shall be included in a format established or authorized by the Party and its competent authorities.

8. Each Party shall ensure that the information recorded under paragraph 5 is accessible to the global information-sharing focal point on request, subject to paragraph 9, through a standard electronic secure interface with its national and/or regional central point. The global information-sharing focal point shall compile a list of the competent authorities of Parties and make the list available to all Parties.

9. Each Party or the competent authority shall:

- (a) have access to the information outlined in paragraph 4 in a timely manner by making a query to the global information-sharing focal point;

- (b) request such information only where it is necessary for the purpose of detection or investigation of illicit trade in tobacco products;
- (c) not unreasonably withhold information;
- (d) answer the information requests in relation to paragraph 4, in accordance with its national law; and
- (e) protect and treat as confidential, as mutually agreed, any information that is exchanged.

10. Each Party shall require the further development and expansion of the scope of the applicable tracking and tracing system up to the point that all duties, relevant taxes, and where appropriate, other obligations have been discharged at the point of manufacture, import or release from customs or excise control.

11. Parties shall cooperate with each other and with competent international organizations, as mutually agreed, in sharing and developing best practices for tracking and tracing systems including:

- (a) facilitation of the development, transfer and acquisition of improved tracking and tracing technology, including knowledge, skills, capacity and expertise;
- (b) support for training and capacity-building programmes for Parties that express such a need; and
- (c) further development of the technology to mark and scan unit packets and packages of tobacco products to make accessible the information listed in paragraph 4.

12. Obligations assigned to a Party shall not be performed by or delegated to the tobacco industry.

13. Each Party shall ensure that its competent authorities, in participating in the tracking and tracing regime, interact with the tobacco industry and those representing the interests of the tobacco industry only to the extent strictly necessary in the implementation of this Article.

14. Each Party may require the tobacco industry to bear any costs associated with that Party's obligations under this Article.

ARTICLE 9

RECORD-KEEPING

1. Each Party shall require, as appropriate, that all natural and legal persons engaged in the supply chain of tobacco, tobacco products and manufacturing equipment maintain complete and accurate records of all relevant transactions. Such records must allow for the full accountability of materials used in the production of their tobacco products.

2. Each Party shall, as appropriate, require persons licensed in accordance with Article 6 to provide, on request, the following information to the competent authorities:

(a) general information on market volumes, trends, forecasts and other relevant information; and

(b) the quantities of tobacco products and manufacturing equipment in the licensee's possession, custody or control kept in stock, in tax and customs warehouses under the regime of transit or transshipment or duty suspension as of the date of the request.

3. With respect to tobacco products and manufacturing equipment sold or manufactured on the territory of the Party for export, or subject to duty-suspended movement in transit or transshipment on the territory of the Party, each Party shall, as appropriate, require that persons licensed in accordance with Article 6, provide, on request, to the competent authorities in the country of departure (electronically, where the infrastructure exists) at the time of departure from their control with the following information:

(a) the date of shipment from the last point of physical control of the products;

(b) the details concerning the products shipped (including brand, amount, warehouse);

(c) the intended shipping routes and destination;

(d) the identity of the natural or legal person(s) to whom the products are being shipped;

(e) the mode of transportation, including the identity of the transporter;

(f) the expected date of arrival of the shipment at the intended shipping destination; and

(g) intended market of retail sale or use.

4. If feasible, each Party shall require that retailers and tobacco growers, except for traditional growers working on a non-commercial basis, maintain complete and accurate records of all relevant transactions in which they engage, in accordance with its national law.

5. For the purposes of implementing paragraph 1, each Party shall adopt effective legislative, executive, administrative or other measures to require that all records are:

(a) maintained for a period of at least four years;

(b) made available to the competent authorities; and

(c) maintained in a format, as required by the competent authorities.

6. Each Party shall, as appropriate and subject to national law, establish a system for sharing details contained in all records kept in accordance with this Article with other Parties.

7. Parties shall endeavour to cooperate, with each other and with competent international organizations, in progressively sharing and developing improved systems for record-keeping.

ARTICLE 10

SECURITY AND PREVENTIVE MEASURES

1. Each Party shall, where appropriate, consistent with its national law and the objectives of the WHO Framework Convention on Tobacco Control, require that all natural and legal persons subject to Article 6 take the necessary measures to prevent the diversion of tobacco products into illicit trade channels, including, inter alia:

(a) reporting to the competent authorities:

(i) the cross-border transfer of cash in amounts stipulated in national law or of cross-border payments in kind; and

(ii) all “suspicious transactions”; and

(b) supplying tobacco products or manufacturing equipment only in amounts commensurate with the demand for such products within the intended market of retail sale or use.

2. Each Party shall, where appropriate, consistent with its national law and the objectives of the WHO Framework Convention on Tobacco Control, require that payments for transactions carried out by natural or legal persons subject to Article 6 be allowed only in the currency and in the same amount as the invoice, and only through legal modes of payment from financial institutions located on the territory of the intended market and shall not be operated through any other alternative remittance system.

3. A Party may require that payments carried out by natural or legal persons subject to Article 6 for materials used for the manufacture of tobacco products in its jurisdiction be allowed only in the currency and in the same amount as the invoice, and only through legal modes of payment from financial institutions located on the territory of the intended market and shall not be operated through any other alternative remittance system.

4. Each Party shall ensure that any contravention of the requirements of this Article is subject to appropriate criminal, civil or administrative procedures and effective, proportionate and dissuasive sanctions including, as appropriate, suspension or cancellation of a licence.

ARTICLE 11

SALE BY INTERNET, TELECOMMUNICATION OR ANY OTHER EVOLVING TECHNOLOGY

1. Each Party shall require that all legal and natural persons engaged in any transaction with regard to tobacco products through Internet-, telecommunication- or any other evolving technology-based modes of sale comply with all relevant obligations covered by this Protocol.

2. Each Party shall consider banning retail sales of tobacco products through Internet-, telecommunication- or any other evolving technology-based modes of sale.

ARTICLE 12

FREE ZONES AND INTERNATIONAL TRANSIT

1. Each Party shall, within three years of the entry into force of this Protocol for that Party, implement effective controls on all manufacturing of,

and transactions in, tobacco and tobacco products, in free zones, by use of all relevant measures as provided in this Protocol.

2. In addition, the intermingling of tobacco products with non-tobacco products in a single container or any other such similar transportation unit at the time of removal from free zones shall be prohibited.

3. Each Party shall, in accordance with national law, adopt and apply control and verification measures to the international transit or transshipment, within its territory, of tobacco products and manufacturing equipment in conformity with the provisions of this Protocol in order to prevent illicit trade in such products.

ARTICLE 13

DUTY FREE SALES

1. Each Party shall implement effective measures to subject any duty free sales to all relevant provisions of this Protocol, taking into consideration Article 6 of the WHO Framework Convention on Tobacco Control.

2. No later than five years following the entry into force of this Protocol, the Meeting of the Parties shall ensure at its next session that evidence-based research is conducted to ascertain the extent of illicit trade in tobacco products related to duty free sales of such products. On the basis of such research, the Meeting of the Parties shall consider appropriate further action.

PART IV: OFFENCES

ARTICLE 14

UNLAWFUL CONDUCT INCLUDING CRIMINAL OFFENCES

1. Each Party shall adopt, subject to the basic principles of its domestic law, such legislative and other measures as may be necessary to establish all of the following conduct as unlawful under its domestic law:

- (a) manufacturing, wholesaling, brokering, selling, transporting, distributing, storing, shipping, importing or exporting tobacco, tobacco products or manufacturing equipment contrary to the provisions of this Protocol;

- (b) (i) manufacturing, wholesaling, brokering, selling, transporting, distributing, storing, shipping, importing or exporting tobacco, tobacco products or manufacturing equipment without the payment of applicable duties, taxes and other levies or without bearing applicable fiscal stamps, unique identification markings, or any other required markings or labels;
- (ii) any other acts of smuggling or attempted smuggling of tobacco, tobacco products or manufacturing equipment not covered by paragraph (b)(i);
- (c) (i) any other form of illicit manufacture of tobacco, tobacco products or manufacturing equipment, or tobacco packaging bearing false fiscal stamps, unique identification markings, or any other required markings or labels;
- (ii) wholesaling, brokering, selling, transporting, distributing, storing, shipping, importing or exporting of illicitly manufactured tobacco, illicit tobacco products, products bearing false fiscal stamps and/or other required markings or labels, or illicit manufacturing equipment;
- (d) mixing of tobacco products with non-tobacco products during progression through the supply chain, for the purpose of concealing or disguising tobacco products;
- (e) intermingling of tobacco products with non-tobacco products in contravention of Article 12.2 of this Protocol;
- (f) using Internet-, telecommunication- or any other evolving technology-based modes of sale of tobacco products in contravention of this Protocol;
- (g) obtaining, by a person licensed in accordance with Article 6, tobacco, tobacco products or manufacturing equipment from a person who should be, but is not, licensed in accordance with Article 6;
- (h) obstructing any public officer or an authorized officer in the performance of duties relating to the prevention, deterrence, detection, investigation or elimination of illicit trade in tobacco, tobacco products or manufacturing equipment;

- (i) (i) making any material statement that is false, misleading or incomplete, or failing to provide any required information to any public officer or an authorized officer in the performance of duties relating to the prevention, deterrence, detection, investigation or elimination of illicit trade in tobacco, tobacco products or manufacturing equipment and when not contrary to the right against self incrimination;
- (ii) misdeclaring on official forms the description, quantity or value of tobacco, tobacco products or manufacturing equipment or any other information specified in the protocol to:
  - (a) evade the payment of applicable duties, taxes and other levies, or
  - (b) prejudice any control measures for the prevention, deterrence, detection, investigation or elimination of illicit trade in tobacco, tobacco products or manufacturing equipment;
- (iii) failing to create or maintain records covered by this Protocol or maintaining false records; and
- (j) laundering of proceeds of unlawful conduct established as a criminal offence under paragraph 2.

2. Each Party shall, subject to the basic principles of its domestic law, determine which of the unlawful conduct set out in paragraph 1 or any other conduct related to illicit trade in tobacco, tobacco products and manufacturing equipment contrary to the provisions of this Protocol shall be criminal offences and adopt legislative and other measures as may be necessary to give effect to such determination.

3. Each Party shall notify the Secretariat of this Protocol which of the unlawful conduct set out in paragraphs 1 and 2 that Party has determined to be a criminal offence in accordance with paragraph 2, and shall furnish to the Secretariat copies of its laws, or a description thereof, that give effect to paragraph 2, and of any subsequent changes to such laws.

4. In order to enhance international cooperation in combatting the criminal offences related to illicit trade in tobacco, tobacco products and manufacturing equipment, Parties are encouraged to review their national laws regarding money laundering, mutual legal assistance and extradition, having regard to relevant international conventions to which they are Parties, to ensure that they are effective in the enforcement of the provisions of this Protocol.

ARTICLE 15

LIABILITY OF LEGAL PERSONS

1. Each Party shall adopt such measures as may be necessary, consistent with its legal principles, to establish the liability of legal persons for the unlawful conduct including criminal offences established in accordance with Article 14 of this Protocol.
2. Subject to the legal principles of each Party, the liability of legal persons may be criminal, civil or administrative.
3. Such liability shall be without prejudice to the liability of the natural persons who have engaged in the unlawful conduct or committed the criminal offences established in accordance with national laws and regulations and Article 14 of this Protocol.

ARTICLE 16

PROSECUTIONS AND SANCTIONS

1. Each Party shall adopt such measures as may be necessary, in accordance with national law, to ensure that natural and legal persons held liable for the unlawful conduct including criminal offences established in accordance with Article 14 are subjected to effective, proportionate and dissuasive criminal or non-criminal sanctions, including monetary sanctions.
2. Each Party shall endeavour to ensure that any discretionary legal powers under its domestic law relating to the prosecution of persons for the unlawful conduct, including criminal offences established in accordance with Article 14, are exercised to maximize the effectiveness of law enforcement measures in respect of such unlawful conduct including criminal offences, and with due regard to the need to deter the commission of such unlawful conduct including offences.
3. Nothing contained in this Protocol shall affect the principle that the description of the unlawful conduct including criminal offences established in accordance with this Protocol and of the applicable legal defences or other legal principles controlling the lawfulness of conduct is reserved to the domestic law of a Party and that such unlawful conduct including criminal offences shall be prosecuted and sanctioned in accordance with that law.

ARTICLE 17**SEIZURE PAYMENTS**

Parties should, in accordance with their domestic law, consider adopting such legislative and other measures as may be necessary to authorize competent authorities to levy an amount proportionate to lost taxes and duties from the producer, manufacturer, distributor, importer or exporter of seized tobacco, tobacco products and/or manufacturing equipment.

ARTICLE 18**DISPOSAL OR DESTRUCTION**

All confiscated tobacco, tobacco products and manufacturing equipment shall be destroyed, using environmentally friendly methods to the greatest extent possible, or disposed of in accordance with national law.

ARTICLE 19**SPECIAL INVESTIGATIVE TECHNIQUES**

1. If permitted by the basic principles of its domestic legal system, each Party shall, within its possibilities and under the conditions prescribed by its domestic law, take the necessary measures to allow for the appropriate use of controlled delivery and, where it deems it appropriate, for the use of other special investigative techniques, such as electronic or other forms of surveillance and undercover operations, by its competent authorities on its territory for the purpose of effectively combating illicit trade in tobacco, tobacco products or manufacturing equipment.
2. For the purpose of investigating the criminal offences established in accordance with Article 14, Parties are encouraged to conclude, when necessary, appropriate bilateral or multilateral agreements or arrangements for using the techniques referred to in paragraph 1 in the context of cooperation at the international level.
3. In the absence of an agreement or arrangement as set forth in paragraph 2, decisions to use such special investigative techniques at the international level shall be made on a case-by-case basis and may, when necessary, take into consideration financial arrangements and understandings with respect to the exercise of jurisdiction by the Parties concerned.

4. Parties recognize the importance of, and need for, international cooperation and assistance in this area and shall cooperate, with each other and with international organizations, in developing capacity to achieve the goals of this Article.

PART V: INTERNATIONAL COOPERATION

ARTICLE 20

GENERAL INFORMATION SHARING

1. Parties shall, for the purpose of achieving the objectives of this Protocol, report, as part of the WHO Framework Convention on Tobacco Control reporting instrument relevant information, subject to domestic law, and where appropriate, inter alia, on matters such as:

- (a) in aggregate form, details of seizures of tobacco, tobacco products or manufacturing equipment, quantity, value of seizures, product descriptions, dates and places of manufacture; and taxes evaded;
- (b) import, export, transit, tax-paid and duty-free sales and quantity or value of production of tobacco, tobacco products or manufacturing equipment;
- (c) trends, concealment methods and modi operandi used in illicit trade in tobacco, tobacco products or manufacturing equipment; and
- (d) any other relevant information, as agreed by the Parties.

2. Parties shall cooperate with each other and with competent international organizations to build the capacity of Parties to collect and exchange information.

3. Parties shall deem the said information to be confidential and for the use of Parties only, unless otherwise stated by the transmitting Party.

ARTICLE 21

ENFORCEMENT INFORMATION SHARING

1. Parties shall, subject to domestic law or any applicable international treaties, where appropriate, exchange, on their own initiative or on the request of a Party that provides due justification that such information is necessary for the purpose of detection or investigation of illicit trade in tobacco, tobacco products or manufacturing equipment, the following information:

- (a) records of licensing for the natural and legal persons concerned;
- (b) information for identification, monitoring and prosecution of natural or legal persons involved in illicit trade in tobacco, tobacco products or manufacturing equipment;
- (c) records of investigations and prosecutions;
- (d) records of payment for import, export or duty-free sales of tobacco, tobacco products or manufacturing equipment; and
- (e) details of seizures of tobacco, tobacco products or manufacturing equipment (including case reference information where appropriate, quantity, value of seizure, product description, entities involved, date and place of manufacture) and modi operandi (including means of transport, concealment, routing and detection).

2. Information received from Parties under this Article shall be used exclusively to meet the objectives of this Protocol. Parties may specify that such information may not be passed on without the agreement of the Party which provided the information.

ARTICLE 22

INFORMATION SHARING: CONFIDENTIALITY AND PROTECTION OF INFORMATION

1. Each Party shall designate the competent national authorities to which data referred to in Articles 20, 21 and 24 are supplied and notify Parties of such designation through the Convention Secretariat.
2. The exchange of information under this Protocol shall be subject to domestic law regarding confidentiality and privacy. Parties shall protect, as mutually agreed, any confidential information that is exchanged.

ARTICLE 23

ASSISTANCE AND COOPERATION: TRAINING, TECHNICAL ASSISTANCE AND COOPERATION IN SCIENTIFIC, TECHNICAL AND TECHNOLOGICAL MATTERS

1. Parties shall cooperate, with each other and/or through competent international and regional organizations in providing training, technical assistance and cooperation in scientific, technical and technological matters, in

order to achieve the objectives of this Protocol, as mutually agreed. Such assistance may include the transfer of expertise or appropriate technology in the areas of information gathering, law enforcement, tracking and tracing, information management, protection of personal data, interdiction, electronic surveillance, forensic analysis, mutual legal assistance and extradition.

2. Parties may, as appropriate, enter into bilateral, multilateral or any other agreements or arrangements in order to promote training, technical assistance and cooperation in scientific, technical and technological matters taking into account the needs of developing-country Parties and Parties with economies in transition.

3. Parties shall cooperate, as appropriate, to develop and research the possibilities of identifying the exact geographical origin of seized tobacco and tobacco products.

ARTICLE 24

ASSISTANCE AND COOPERATION: INVESTIGATION AND PROSECUTION OF OFFENCES

1. Parties shall, in accordance with their domestic law, take all necessary measures, where appropriate, to strengthen cooperation by multilateral, regional or bilateral arrangements for the prevention, detection, investigation, prosecution and punishment of natural or legal persons engaged in illicit trade in tobacco, tobacco products or manufacturing equipment.

2. Each Party shall ensure that administrative, regulatory, law enforcement and other authorities dedicated to combating illicit trade in tobacco, tobacco products or manufacturing equipment (including, where permitted under domestic law, judicial authorities) cooperate and exchange relevant information at national and international levels within the conditions prescribed by its domestic law.

ARTICLE 25

PROTECTION OF SOVEREIGNTY

1. Parties shall carry out their obligations under this Protocol in a manner consistent with the principles of sovereign equality and territorial integrity of States and that of non-intervention in the domestic affairs of other States.

2. Nothing in this Protocol entitles a Party to undertake in the territory of another State the exercise of jurisdiction and performance of functions that are reserved exclusively for the authorities of that other State by its domestic law.

ARTICLE 26

JURISDICTION

1. Each Party shall adopt such measures as may be necessary to establish its jurisdiction over the criminal offences established in accordance with Article 14 when:

- (a) the offence is committed in the territory of that Party; or
- (b) the offence is committed on board a vessel that is flying the flag of that Party or an aircraft that is registered under the laws of that Party at the time that the offence is committed.

2. Subject to Article 25, a Party may also establish its jurisdiction over any such criminal offence when:

- (a) the offence is committed against that Party;
- (b) the offence is committed by a national of that Party or a stateless person who has his or her habitual residence on its territory; or
- (c) the offence is one of those established in accordance with Article 14 and is committed outside its territory with a view to the commission of an offence established in accordance with Article 14 within its territory.

3. For the purposes of Article 30, each Party shall adopt such measures as may be necessary to establish its jurisdiction over the criminal offences established in accordance with Article 14 when the alleged offender is present on its territory and it does not extradite such person solely on the ground that he or she is one of its nationals.

4. Each Party may also adopt such measures as may be necessary to establish its jurisdiction over the criminal offences established in accordance with Article 14 when the alleged offender is present on its territory and it does not extradite him or her.

5. If a Party exercising its jurisdiction under paragraph 1 or 2 has been notified, or has otherwise learnt, that one or more other Parties are conducting an investigation, prosecution or judicial proceeding in respect of the same conduct, the competent authorities of those Parties shall, as appropriate, consult one another with a view to coordinating their actions.

6. Without prejudice to norms of general international law, this Protocol does not exclude the exercise of any criminal jurisdiction established by a Party in accordance with its domestic law.

ARTICLE 27

LAW ENFORCEMENT COOPERATION

1. Each Party shall adopt, consistent with their respective domestic legal and administrative systems, effective measures to:

(a) enhance and, where necessary, establish channels of communication between the competent authorities, agencies and services in order to facilitate the secure and rapid exchange of information concerning all aspects of the criminal offences established in accordance with Article 14;

(b) ensure effective cooperation among the competent authorities, agencies, customs, police and other law enforcement agencies;

(c) cooperate with other Parties in conducting enquiries in specific cases with respect to criminal offences established in accordance with Article 14 concerning:

(i) the identity, whereabouts and activities of persons suspected of involvement in such offences or the location of other persons concerned;

(ii) the movement of proceeds of crime or property derived from the commission of such offences; and

(iii) the movement of property, equipment or other instrumentalities used or intended for use in the commission of such offences;

(d) provide, when appropriate, necessary items or quantities of substances for analytical or investigative purposes;

(e) facilitate effective coordination among its competent authorities, agencies and services and promote the exchange of personnel and other experts, including, subject to bilateral agreements or arrangements between the Parties concerned, the posting of liaison officers;

(f) exchange relevant information with other Parties on specific means and methods used by natural or legal persons in committing such offences, including, where applicable, routes and conveyances and the use of false identities, altered or false documents or other means of concealing their activities; and

(g) exchange relevant information and coordinate administrative and other measures taken as appropriate for the purpose of early identification of the criminal offences established in accordance with Article 14.

2. With a view to giving effect to this Protocol, Parties shall consider entering into bilateral or multilateral agreements or arrangements on direct cooperation between their law enforcement agencies and, where such agreements or arrangements already exist, amending them accordingly. In the absence of such agreements or arrangements between the Parties concerned, the Parties may consider this Protocol as the basis for mutual law enforcement cooperation in respect of the offences covered by this Protocol. Whenever appropriate, Parties shall make full use of agreements or arrangements, including international or regional organizations, to enhance the cooperation between their law enforcement agencies.

3. Parties shall endeavour to cooperate within their means to respond to transnational illicit trade of tobacco products committed through the use of modern technology.

ARTICLE 28

MUTUAL ADMINISTRATIVE ASSISTANCE

Consistent with their respective domestic legal and administrative systems, Parties shall provide each other, either on request or on their own initiative, with information to ensure proper application of customs and other relevant law in the prevention, detection, investigation, prosecution and combating of illicit trade in tobacco, tobacco products or manufacturing equipment. The Parties shall deem the said information to be confidential and for restricted use, unless otherwise stated by the transmitting Party. Such information may include:

- (a) new customs and other enforcement techniques of demonstrated effectiveness;
- (b) new trends, means or methods of engaging in illicit trade in tobacco, tobacco products and manufacturing equipment;
- (c) goods known to be the subject of illicit trade in tobacco, tobacco products and manufacturing equipment as well as details of description, packaging, transport and storage and methods used in respect of those goods;
- (d) natural or legal persons known to have committed or to be a party to an offence established in accordance with Article 14; and
- (e) any other data that would assist designated agencies in risk assessment for control and other enforcement purposes.

ARTICLE 29

MUTUAL LEGAL ASSISTANCE

1. Parties shall afford one another the widest measure of mutual legal assistance in investigations, prosecutions and judicial proceedings in relation to criminal offences established in accordance with Article 14 of this Protocol.
2. Mutual legal assistance shall be afforded to the fullest extent possible under relevant laws, treaties, agreements and arrangements of the requested Party with respect to investigations, prosecutions and judicial proceedings in relation to the offences for which legal persons may be held liable in accordance with Article 15 of this Protocol in the requesting Party.
3. Mutual legal assistance to be afforded in accordance with this Article may be requested for any of the following purposes:
  - (a) taking evidence or statements from persons;
  - (b) effecting service of judicial documents;
  - (c) executing searches and seizures, and freezing;
  - (d) examining objects and sites;
  - (e) providing information, evidentiary items and expert evaluations;

- (f) providing originals or certified copies of relevant documents and records, including government, bank, financial, corporate or business records;
- (g) identifying or tracing proceeds of crime, property, instrumentalities or other things for evidentiary purposes;
- (h) facilitating the voluntary appearance of persons in the requesting Party; and
- (i) any other type of assistance that is not contrary to the domestic law of the requested Party.

4. This Article shall not affect the obligations under any other treaty, bilateral or multilateral, which governs or will govern, in whole or in part, mutual legal assistance.

5. Paragraphs 6 to 24 shall, on the basis of reciprocity, apply to requests made pursuant to this Article if the Parties in question are not bound by a treaty or intergovernmental agreement of mutual legal assistance. If the Parties are bound by such a treaty or intergovernmental agreement, the corresponding provisions of that treaty or intergovernmental agreement shall apply unless the Parties agree to apply paragraphs 6 to 24 in lieu thereof. Parties are strongly encouraged to apply these paragraphs if they facilitate cooperation.

6. Parties shall designate a central authority that shall have the responsibility and power to receive requests for mutual legal assistance and either to execute them or to transmit them to their respective competent authorities for execution. When a Party has a special region or territory with a separate system of mutual legal assistance, it may designate a distinct central authority that shall have the same function for that region or territory. Central authorities shall ensure the speedy and proper execution or transmission of the requests received. Where the central authority transmits the request to a competent authority for execution, it shall encourage the speedy and proper execution of the request by the competent authority. Each Party shall notify the Head of the Convention Secretariat at the time of accession, acceptance, approval, formal confirmation or ratification of this Protocol of the central authority designated for this purpose. Transmission of requests for mutual legal assistance and any communication related thereto shall be effected between the central authorities designated by the Parties. This requirement shall be without prejudice to the right of a Party to require that such requests and communications be addressed to it through the diplomatic channel and, in urgent circumstances, where the Parties agree, through appropriate international organizations, if possible.

7. Requests shall be made in writing or, where possible, by any means capable of producing a written record, in a language acceptable to the requested Party under conditions allowing the Party to establish authenticity. The language or languages acceptable to each Party shall be notified to the Head of the Convention Secretariat at the time of accession, acceptance, approval, formal confirmation or ratification of this Protocol. In urgent circumstances, and where agreed by the Parties, requests may be made orally, but shall be confirmed in writing forthwith.

8. A request for mutual legal assistance shall contain:

- (a) the identity of the authority making the request;
- (b) the subject matter and nature of the investigation, prosecution or judicial proceeding to which the request relates, and the name and the functions of the authority conducting such investigation, prosecution or judicial proceeding;
- (c) a summary of the relevant facts, except in respect of requests for the purpose of service of judicial documents;
- (d) a description of the assistance sought and details of any particular procedure that the requesting Party wishes to be followed;
- (e) where possible, the identity, location and nationality of any person concerned;
- (f) the purpose for which the evidence, information or action is sought; and
- (g) the provisions of the domestic law relevant to the criminal offence and the punishment therefore.

9. The requested Party may request additional information when it appears necessary for the execution of the request in accordance with its domestic law or when it can facilitate such execution.

10. A request shall be executed in accordance with the domestic law of the requested Party and, to the extent not contrary to the domestic law of the requested Party and where possible, in accordance with the procedures specified in the request.

11. The requesting Party shall not transmit or use information or evidence furnished by the requested Party for investigations, prosecutions or judicial

proceedings other than those stated in the request without the prior consent of the requested Party. Nothing in this paragraph shall prevent the requesting Party from disclosing in its proceedings information or evidence that is exculpatory to an accused person. In the latter case, the requesting Party shall notify the requested Party prior to the disclosure and, if so requested, consult with the requested Party. If, in an exceptional case, advance notice is not possible, the requesting Party shall inform the requested Party of the disclosure without delay.

12. The requesting Party may require that the requested Party keep confidential the fact and substance of the request, except to the extent necessary to execute the request. If the requested Party cannot comply with the requirement of confidentiality, it shall promptly inform the requesting Party.

13. Wherever possible and consistent with fundamental principles of domestic law, when an individual is in the territory of a Party and has to be heard as a witness or expert by the judicial authorities of another Party, the first Party may, at the request of the other, permit the hearing to take place by video conference if it is not possible or desirable for the individual in question to appear in person in the territory of the requesting Party. Parties may agree that the hearing shall be conducted by a judicial authority of the requesting Party and attended by a judicial authority of the requested Party.

14. Mutual legal assistance may be refused:

- (a) if the request is not made in conformity with this Article;
- (b) if the requested Party considers that execution of the request is likely to prejudice its sovereignty, security, *ordre public* or other essential interests;
- (c) if the authorities of the requested Party would be prohibited by its domestic law from carrying out the action requested with regard to any similar offence, had it been subject to investigation, prosecution or judicial proceedings under their own jurisdiction;
- (d) where the request involves a crime where the maximum penalty in the requested Party is less than two years of imprisonment or other forms of deprivation of liberty or, if, in the judgment of the requested Party, the provision of the assistance would impose a burden on its resources that is disproportionate to the seriousness of the crime; or
- (e) if it would be contrary to the legal system of the requested Party relating to mutual legal assistance for the request to be granted.

15. Reasons shall be given for any refusal of mutual legal assistance.
16. A Party shall not decline to render mutual legal assistance under this Article on the ground of bank secrecy.
17. Parties may not refuse a request for mutual legal assistance on the sole ground that the offence is also considered to involve fiscal matters.
18. Parties may decline to render mutual legal assistance pursuant to this Article on the ground of absence of dual criminality. However, the requested Party may, when it deems appropriate, provide assistance, to the extent it decides at its discretion, irrespective of whether the conduct would constitute an offence under the domestic law of the requested Party.
19. The requested Party shall execute the request for mutual legal assistance as soon as possible and shall take as full account as possible of any deadlines suggested by the requesting Party and for which reasons are given, preferably in the request. The requested Party shall respond to reasonable requests by the requesting Party regarding progress in its handling of the request. The requesting Party shall promptly inform the requested Party when the assistance sought is no longer required.
20. Mutual legal assistance may be postponed by the requested Party on the ground that it interferes with an ongoing investigation, prosecution or judicial proceeding.
21. Before refusing a request pursuant to paragraph 14 or postponing its execution pursuant to paragraph 20, the requested Party shall consult with the requesting Party to consider whether assistance may be granted subject to such terms and conditions as it deems necessary. If the requesting Party accepts assistance subject to those conditions, it shall comply with the conditions.
22. The ordinary costs of executing a request shall be borne by the requested Party, unless otherwise agreed by the Parties concerned. If expenses of a substantial or extraordinary nature are or will be required to fulfill the request, the Parties shall consult to determine the terms and conditions under which the request will be executed as well as the manner in which the costs shall be borne.
23. In the event of a request, the requested Party:
  - (a) shall provide to the requesting Party copies of government records, documents or information in its possession that under its domestic law are available to the general public; and

(b) may, at its discretion, provide to the requesting Party in whole, in part or subject to such conditions as it deems appropriate, copies of any government records, documents or information in its possession that under its domestic law are not available to the general public.

24. Parties shall consider, as may be necessary, the possibility of concluding bilateral or multilateral agreements or arrangements that would serve the purposes of, give practical effect to, or enhance the provisions of this Article.

ARTICLE 30

EXTRADITION

1. This Article shall apply to the criminal offences established in accordance with Article 14 of this Protocol when:

(a) the person who is the subject of the request for extradition is located in the territory of the requested Party;

(b) the criminal offence for which extradition is sought is punishable under the domestic law of both the requesting Party and the requested Party; and

(c) the offence is punishable by a maximum period of imprisonment or other forms of deprivation of liberty of at least four years or by a more severe penalty or such lesser period as agreed by the Parties concerned pursuant to bilateral and multilateral treaties or other international agreements.

2. Each of the criminal offences to which this Article applies shall be deemed to be included as an extraditable offence in any extradition treaty existing between Parties. The Parties undertake to include such offences as extraditable offences in every extradition treaty to be concluded between them.

3. If a Party that makes extradition conditional on the existence of a treaty receives a request for extradition from another Party with which it has no extradition treaty, it may consider this Protocol as the legal basis for extradition in respect of any criminal offence to which this Article applies.

4. Parties that do not make extradition conditional on the existence of a treaty shall recognize the criminal offences to which this Article applies as extraditable offences between themselves.

5. Extradition shall be subject to the conditions provided for by the domestic law of the requested Party or by applicable extradition treaties, including, inter alia, conditions in relation to the minimum penalty requirement for extradition and the grounds upon which the requested Party may refuse extradition.

6. Parties shall, subject to their domestic law, endeavour to expedite extradition procedures and to simplify evidentiary requirements relating thereto in respect of any criminal offences to which this Article applies.

7. A Party in whose territory an alleged offender is present, if it does not extradite such person in respect of a criminal offence to which this Article applies solely on the ground that he or she is one of its nationals, shall, at the request of the Party seeking extradition, be obliged to submit the case without undue delay to its competent authorities for the purpose of prosecution. Those authorities shall take their decision and conduct their proceedings in the same manner as in the case of any other offence of a similar nature under the domestic law of that Party. The Parties concerned shall cooperate with each other, in particular on procedural and evidentiary aspects, to ensure the efficiency of such prosecution.

8. Whenever a Party is permitted under its domestic law to extradite or otherwise surrender one of its nationals only upon the condition that the person will be returned to that Party to serve the sentence imposed as a result of the trial or proceedings for which the extradition or surrender of the person was sought and that Party and the Party seeking the extradition of the person agree with this option and other terms that they may deem appropriate, such conditional extradition or surrender shall be sufficient to discharge the obligation set forth in paragraph 7.

9. If extradition, sought for purposes of enforcing a sentence, is refused because the person sought is a national of the requested Party, the requested Party shall, if its domestic law so permits and in conformity with the requirements of such law, upon application of the requesting Party, consider the enforcement of the sentence that has been imposed under the domestic law of the requesting Party or the remainder thereof.

10. Any person regarding whom proceedings are being carried out in connection with any of the criminal offences to which this Article applies shall be guaranteed fair treatment at all stages of the proceedings, including enjoyment of all the rights and guarantees provided by the domestic law of the Party in the territory of which that person is present.

11. Nothing in this Protocol shall be interpreted as imposing an obligation to extradite if the requested Party has substantial grounds for believing that the request has been made for the purpose of prosecuting or punishing a person on account of that person's sex, race, religion, nationality, ethnic origin or political opinions or that compliance with the request would cause prejudice to that person's position for any one of these reasons.

12. Parties may not refuse a request for extradition on the sole ground that the offence is also considered to involve fiscal matters.

13. Before refusing extradition, the requested Party shall, where appropriate, consult with the requesting Party to provide it with ample opportunity to present its opinions and to provide information relevant to its allegation.

14. Parties shall seek to conclude bilateral and multilateral agreements or arrangements to carry out or to enhance the effectiveness of extradition. Where Parties are bound by an existing treaty or intergovernmental arrangement the corresponding provisions of that treaty or intergovernmental arrangement shall apply unless the Parties agree to apply paragraph 1 to 13 in lieu thereof.

ARTICLE 31

MEASURES TO ENSURE EXTRADITION

1. Subject to its domestic law and its extradition treaties, the requested Party may, upon being satisfied that the circumstances so warrant and are urgent and at the request of the requesting Party, take a person whose extradition is sought and who is present in its territory into custody or take other appropriate measures to ensure his or her presence at extradition proceedings.

2. Measures taken in accordance with paragraph 1 shall be notified, in conformity with national law, as appropriate and without delay, to the requesting Party.

3. Any person regarding whom the measures in accordance with paragraph 1 are being taken, shall be entitled to:

(a) communicate without delay with the nearest appropriate representative of the State of which that person is a national or, if that person is a stateless person, the State in the territory of which that person habitually resides; and

(b) be visited by a representative of that State.

PART VI: REPORTING

ARTICLE 32

REPORTING AND EXCHANGE OF INFORMATION

1. Each Party shall submit to the Meeting of the Parties, through the Convention Secretariat, periodic reports on its implementation of this Protocol.
2. The format and content of such reports shall be determined by the Meeting of the Parties. These reports shall form part of the regular WHO Framework Convention on Tobacco Control reporting instrument.
3. The content of the periodic reports referred to in paragraph 1; shall be determined having regard, inter alia, to the following:
  - (a) information on legislative, executive, administrative or other measures taken to implement this Protocol;
  - (b) information, as appropriate, on any constraints or barriers encountered in the implementation of this Protocol and on the measures taken to overcome those barriers;
  - (c) information, as appropriate, on financial and technical assistance provided, received, or requested for activities related to the elimination of illicit trade in tobacco products; and
  - (d) the information specified in Article 20.

In those cases when relevant data are already being collected as part of the Conference of the Parties reporting mechanism, the Meeting of the Parties shall not duplicate these efforts.

4. The Meeting of the Parties, pursuant to Articles 33 and 36, shall consider arrangements to assist developing-country Parties and Parties with economies in transition, at their request, in meeting their obligations under this Article.
5. The reporting of information under those Articles shall be subject to national law regarding confidentiality and privacy. Parties shall protect, as mutually agreed, any confidential information that is reported or exchanged.

**PART VII: INSTITUTIONAL ARRANGEMENTS AND
FINANCIAL RESOURCES**

ARTICLE 33

MEETING OF THE PARTIES

1. A Meeting of the Parties is hereby established. The first session of the Meeting of the Parties shall be convened by the Convention Secretariat immediately before or immediately after the next regular session of the Conference of the Parties following the entry into force of this Protocol.
2. Thereafter, regular sessions of the Meeting of the Parties shall be convened by the Convention Secretariat, immediately before or immediately after regular sessions of the Conference of the Parties.
3. Extraordinary sessions of the Meeting of the Parties shall be held at such other times as may be deemed necessary by the Meeting or at the written request of any Party, provided that, within six months of the request being communicated to them by the Convention Secretariat, it is supported by at least one third of the Parties.
4. The Rules of Procedure and the Financial Rules of the Conference of the Parties to the WHO Framework Convention on Tobacco Control shall apply, *mutatis mutandis*, to the Meeting of the Parties unless the Meeting of the Parties decides otherwise.
5. The Meeting of the Parties shall keep under regular review the implementation of the Protocol and take the decisions necessary to promote its effective implementation.
6. The Meeting of the Parties shall decide on the scale and mechanism of the voluntary assessed contributions from the Parties to the Protocol for the operation of this Protocol as well as other possible resources for its implementation.
7. At each ordinary session, the Meeting of the Parties shall by consensus adopt a budget and workplan for the financial period until the next ordinary session, which shall be distinct from the WHO Framework Convention on Tobacco Control budget and workplan.

ARTICLE 34**SECRETARIAT**

1. The Convention Secretariat shall be the Secretariat of this Protocol.
2. The functions of the Convention Secretariat with regard to its role as the secretariat of this Protocol shall be to:
  - (a) make arrangements for sessions of the Meeting of the Parties and any subsidiary bodies as well as working groups and other bodies established by the Meeting of the Parties and provide them with services as required;
  - (b) receive, analyse, transmit and provide feedback to Parties concerned as needed and to the Meeting of the Parties on reports received by it pursuant to this Protocol and facilitate the exchange of information among Parties;
  - (c) provide support to the Parties, particularly developing country Parties and Parties with economies in transition, on request, in the compilation, communication, and exchange of information required in accordance with the provisions of this Protocol, and assistance in the identification of available resources to facilitate implementation of the obligations under this Protocol;
  - (d) prepare reports on its activities under this Protocol under the guidance of and for submission to the Meeting of the Parties;
  - (e) ensure, under the guidance of the Meeting of the Parties, the necessary coordination with the competent international and regional intergovernmental organizations and other bodies;
  - (f) enter, under the guidance of the Meeting of the Parties, into such administrative or contractual arrangements as may be required for the effective discharge of its functions as secretariat to this Protocol;
  - (g) receive and review applications by intergovernmental and nongovernmental organizations wishing to be accredited as observers to the Meeting of the Parties, while ensuring that they are not affiliated with the tobacco industry, and present the reviewed applications to the Meeting of the Parties for its consideration; and

- (h) perform other secretariat functions specified by this Protocol and such other functions as may be determined by the Meeting of the Parties.

ARTICLE 35

RELATIONS BETWEEN THE MEETING OF THE PARTIES AND INTERGOVERNMENTAL ORGANIZATIONS

In order to provide technical and financial cooperation for achieving the objective of this Protocol, the Meetings of the Parties may request the cooperation of competent international and regional intergovernmental organizations, including financial and development institutions.

ARTICLE 36

FINANCIAL RESOURCES

1. Parties recognize the important role that financial resources play in achieving the objective of this Protocol, and acknowledge the importance of Article 26 of the WHO Framework Convention on Tobacco Control in achieving the objectives of the Convention.
2. Each Party shall provide financial support in respect of its national activities intended to achieve the objective of this Protocol, in accordance with its national plans, priorities and programmes.
3. Parties shall promote, as appropriate, the utilization of bilateral, regional, subregional and other multilateral channels to provide funding for strengthening the capacity of developing-country Parties and Parties with economies in transition in order to meet the objectives of this Protocol.
4. Without prejudice to Article 18, Parties are encouraged, subject to national laws and policies and where appropriate, to use any confiscated proceeds of crime deriving from the illicit trade in tobacco, tobacco products and manufacturing equipment to achieve the objectives set out in this Protocol.
5. Parties represented in relevant regional and international intergovernmental organizations and financial and development institutions shall encourage these entities to provide financial assistance for developing-country Parties and for Parties with economies in transition to assist them in meeting their obligations under this Protocol, without limiting the rights of participation within these organizations.

6. Parties agree that:
  - (a) to assist Parties in meeting their obligations under this Protocol, all relevant potential and existing resources available for activities related to the objective of this Protocol should be mobilized and utilized for the benefit of all Parties, especially developing-country Parties and Parties with economies in transition; and
  - (b) the Convention Secretariat shall advise developing-country Parties and Parties with economies in transition, upon request, on available sources of funding to facilitate implementation of their obligations under this Protocol.
7. Parties may require the tobacco industry to bear any costs associated with a Party's obligations to achieve the objectives of this Protocol, in compliance with Article 5.3 of the WHO Framework Convention on Tobacco Control.
8. Parties shall endeavour, subject to their domestic law, to achieve self-financing of the implementation of the Protocol including through the levying of taxes and other forms of charges on tobacco products.

PART VIII: SETTLEMENT OF DISPUTES

ARTICLE 37

SETTLEMENT OF DISPUTES

The settlement of disputes between Parties concerning the interpretation or application of this Protocol is governed by Article 27 of the WHO Framework Convention on Tobacco Control.

PART IX: DEVELOPMENT OF THE PROTOCOL

ARTICLE 38

AMENDMENTS TO THIS PROTOCOL

1. Any Party may propose amendments to this Protocol.
2. Amendments to this Protocol shall be considered and adopted by the Meeting of the Parties. The text of any proposed amendment to this Protocol shall be communicated to the Parties by the Convention Secretariat at least six months before the session at which it is proposed for adoption. The Convention Secretariat shall also communicate proposed amendments to the signatories of this Protocol and, for information, to the Depositary.

3. The Parties shall make every effort to reach agreement by consensus on any proposed amendment to this Protocol. If all efforts at consensus have been exhausted and no agreement reached, the amendment shall as a last resort be adopted by a three-quarters majority vote of the Parties present and voting at the session. For purposes of this Article, "Parties present and voting" means Parties present and casting an affirmative or negative vote. Any adopted amendment shall be communicated by the Convention Secretariat to the Depositary, who shall circulate it to all Parties for acceptance.

4. Instruments of acceptance in respect of an amendment shall be deposited with the Depositary. An amendment adopted in accordance with paragraph 3 shall enter into force for those Parties having accepted it on the ninetieth day after the date of receipt by the Depositary of an instrument of acceptance by at least two thirds of the Parties.

5. The amendment shall enter into force for any other Party on the ninetieth day after the date on which that Party deposits with the Depositary its instrument of acceptance of the said amendment.

ARTICLE 39

ADOPTION AND AMENDMENT OF ANNEXES TO THIS PROTOCOL

1. Any Party may make proposals for an annex to this Protocol and may propose amendments to annexes to this Protocol.
2. Annexes shall be restricted to lists, forms and any other descriptive material relating to procedural, scientific, technical or administrative matters.
3. Annexes to this Protocol and amendments thereto shall be proposed, adopted and enter into force in accordance with the procedure set forth in Article 38.

PART X: FINAL PROVISIONS

ARTICLE 40

RESERVATIONS

No reservations may be made to this Protocol.

ARTICLE 41**WITHDRAWAL**

1. At any time after two years from the date on which this Protocol has entered into force for a Party, that Party may withdraw from the Protocol by giving written notification to the Depositary.
2. Any such withdrawal shall take effect upon expiry of one year from the date of receipt by the Depositary of the notification of withdrawal or on such later date as may be specified in the notification of withdrawal.
3. Any Party that withdraws from the WHO Framework Convention on Tobacco Control shall also be considered as having withdrawn from this Protocol, with effect as of the date of its withdrawal from the WHO Framework Convention on Tobacco Control.

ARTICLE 42**RIGHT TO VOTE**

1. Each Party to this Protocol shall have one vote, except as provided for in paragraph 2.
2. Regional economic integration organizations, in matters within their competence, shall exercise their right to vote with a number of votes equal to the number of their Member States that are Parties to the Protocol. Such an organization shall not exercise its right to vote if any of its Member States exercises its right, and vice versa.

ARTICLE 43**SIGNATURE**

The Protocol shall be open for signature by all Parties to the WHO Framework Convention on Tobacco Control at World Health Organization Headquarters in Geneva from 10 to 11 January 2013, and thereafter at United Nations Headquarters in New York until 9 January 2014.

ARTICLE 44**RATIFICATION, ACCEPTANCE, APPROVAL,
FORMAL CONFIRMATION OR ACCESSION**

1. This Protocol shall be subject to ratification, acceptance, approval or accession by States and to formal confirmation or accession by regional economic integration organizations that are Party to the WHO Framework Convention on Tobacco Control. It shall be open for accession from the day after the date on which the Protocol is closed for signature. Instruments of ratification, acceptance, approval, formal confirmation or accession shall be deposited with the Depositary.
2. Any regional economic integration organization that becomes a Party without any of its Member States being a Party shall be bound by all the obligations under this Protocol. In the case of organizations one or more of whose Member States is a Party, the organization and its Member States shall decide on their respective responsibilities for the performance of their obligations under this Protocol. In such cases, the organization and the Member States shall not be entitled to exercise rights under this Protocol concurrently.
3. Regional economic integration organizations shall, in their instruments relating to formal confirmation or in their instruments of accession, declare the extent of their competence with respect to the matters governed by this Protocol. These organizations shall also inform the Depositary, who shall in turn inform the Parties, of any substantial modification to the extent of their competence.

ARTICLE 45**ENTRY INTO FORCE**

1. This Protocol shall enter into force on the ninetieth day following the date of deposit of the fortieth instrument of ratification, acceptance, approval, formal confirmation or accession with the Depositary.
2. For each Party to the WHO Framework Convention on Tobacco Control that ratifies, accepts, approves or formally confirms this Protocol or accedes thereto after the conditions set out in paragraph 1 for entry into force have been fulfilled, this Protocol shall enter into force on the ninetieth day following the date of deposit of its instrument of ratification, acceptance, approval, accession or formal confirmation.

3. For the purposes of this Article, any instrument deposited by a regional economic integration organization shall not be counted as additional to those deposited by States Members of that organization.

ARTICLE 46

DEPOSITARY

The Secretary-General of the United Nations shall be the Depositary of this Protocol.

ARTICLE 47

AUTHENTIC TEXTS

The original of this Protocol, of which the Arabic, Chinese, English, French, Russian and Spanish texts are equally authentic, shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations.

Po zaznajomieniu się z powyższym Protokołem, w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej oświadczam, że:

- został on uznany za słuszny zarówno w całości, jak i każde z postanowień w nim zawartych,
- jest przyjęty, ratyfikowany i potwierdzony,
- Rzeczpospolita Polska przystępuje do niego,
- będzie niezmiennie zachowywany.

Na dowód czego wydany został Akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Rzeczypospolitej Polskiej.

Dano w Warszawie, dnia 28 sierpnia 2023 roku.

L.S.

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej: *A. Duda*

Prezes Rady Ministrów: *M. Morawiecki*